

Uitbreiding camping-jachthaven Uitdam

Passende beoordeling Natuurbeschermingswet en toetsing aan de Flora- en faunawet

projectnr: 157639
revisie 02
12 september 2008

Opdrachtgever
Gemeente Waterland
Postbus 1000
1140 BA MONNICKENDAM

datum vrijgave	beschrijving revisie 01	goedkeuring	vrijgave
12 sept. 2008	definitief	M. Korthorst	B. Fit

	Inhoud	Blz.
1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding	2
1.2	Doel van het onderzoek	2
1.3	Juridische kader natuurwetgeving	3
1.4	Aanpak Oranjewoud	4
1.5	Leeswijzer	5
2	Gebiedsbeschrijving	6
2.1	Omgeving Uitdam	6
2.2	Begrenzing Natura 2000-gebied Markermeer / IJmeer	7
3	Planbeschrijving	8
4	Beschermde natuurwaarden in het kader van de Flora- en Faunawet	10
4.1	Biotoopbeschrijving	10
4.2	Beschermde soorten	11
4.3	Effecten van de ingreep op flora en fauna	12
4.4	Effectbeoordeling Flora en faunawet	13
4.5	Conclusie toetsing Flora en faunawet	15
4.6	Mitigerende maatregelen	16
4.7	Effecten ingreep op de Ecologische Hoofdstructuur	16
5	Natuurbeschermingswet 1998.	18
5.1	Beoordelingsmethodiek en uitgangspunten	19
5.2	Systematiek beoordelingskader	20
5.3	Vogelrichtinggebied Markermeer en IJmeer	22
5.3.1	Voorkomen kwalificerende vogelsoorten nabij het plangebied	24
5.3.2	Aanwezigheid biotopen	26
5.4	Habitatrichtlijnggebied Markermeer & IJmeer	27
5.3.2	Voorkomen kwalificerende habitats (-soorten) nabij het plangebied	28
5.5	Conclusies voorkomen beschermde N2000-waarden	29
6	Toetsing aan de Natuurbeschermingswet	31
6.1	Gevolgen van de ingreep	31
6.2	Effecten bepaling	35
6.3	Cumulatie van effecten	37
6.4	Beoordeling van effecten op significantie	38
6.5	Slotconclusie instandhouding van Natura 2000-waarden Markermeer en IJmeer	39
	Bronnen	41
	Bijlage 1: Natuurwetgeving	43
	Bijlage 2: RIZA monitoringsgegevens teltraject 117, 2001-05.	47
	Bijlage 3: Factsheets kwalificerende vogels	48
	Bijlage 4: Zomer- en winterverblijven vleermuizen	49

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In de gemeente Waterland langs de kust van het Markermeer ligt camping-jachthaven Uitdam. Op deze camping zijn vaste staanplaatsen, kampeerweiden en een jachthaven met circa 300 ligplaatsen en diverse aanvullende voorzieningen te vinden. De eigenaar van camping-jachthaven is voornemens de camping te herinrichten en de jachthaven uit te breiden met 250 ligplaatsen.

Binnen het juridisch-planologisch kader is het noodzakelijk om enkele onderzoeken uit te voeren, waaronder een toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en faunawet. Het Markermeer is samen met het IJmeer aangewezen als Natura 2000-gebied en daarmee valt het onder de bescherming van de Natuurbeschermingswet 1998. Ruimtelijke ontwikkelingen die in of nabij het beschermde gebied liggen dienen getoetst te worden op mogelijke negatieve effecten op de natuurlijke waarde en de (concept) instandhoudingsdoelstellingen. Aangezien significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van het Markermeer & IJmeer niet bij voorbaat zijn uit te sluiten is de toetsing aan de wettelijke kaders van de Natuurbeschermingswet opgesteld in de vorm van een passende beoordeling.

Camping-jachthaven Uitdam (bron: Google maps)

1.2 Doel van het onderzoek

Het doel van dit document is drieledig:

- 1) toetsing van de ingreep aan de beschermingskaders van de Natuurbeschermingswet 1998 in de vorm van een Passende beoordeling
- 2) toetsing van de ingreep aan de Flora- en Faunawet
- 3) toetsing aan de provinciale kaders op het gebied van de ecologische hoofdstructuur

Natuurbeschermingswet 1998

Doel van dit onderzoek is de toetsing van de voorgenomen ontwikkeling aan de beschermingskaders van de Natuurbeschermingswet 1998, die op 1 oktober 2005 in werking is getreden. Conform de Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998 (LNV, oktober 2005) worden de effecten van de herinrichting en het gebruik van de camping-jachthaven op de natuurlijke kenmerken en kwalificerende waarden van het aangrenzende Natura 2000-gebied getoetst. Speciale aandacht gaat hierbij uit naar de significantie van het effect. Dit gebeurt door een zogenaamde Passende beoordeling uit te voeren. Binnen deze beoordeling worden de volgende twee aspecten getoetst:

- Zekerheid bieden dat de natuurlijke kenmerken en instandhoudingsdoelstellingen van het Natura-2000 gebied niet (significant) worden aangetast.
- Zekerheid bieden dat een verslechtering van de kwaliteit van de natuurlijke habitats van soorten, dan wel de verstoring van soorten niet optreedt.

De resultaten van de Passende beoordeling zijn in deze rapportage beschreven.

Flora- en faunawet

Vanuit de Flora- en faunawet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden *binnen* het projectgebied. Het doel van de Flora- en faunawet is het instandhouden van de inheemse flora en fauna. Door, voorafgaand aan ruimtelijk ingrepen, stil te staan bij aanwezige natuurwaarden, kan onnodige schade aan beschermde soorten worden voorkomen of beperkt. Indien schade niet te voorkomen is, is een ontheffing ex art. 75 Flora- en faunawet noodzakelijk. Sinds 23 februari 2005 is het Vrijstellingsbesluit van kracht. Met dit besluit is geregeld dat voor algemeen voorkomende soorten een vrijstelling geldt bij ruimtelijke ingrepen en geen ontheffing meer aangevraagd hoeft te worden. Wel blijft de algemene zorgplicht van kracht.

Ecologische Hoofdstructuur

Het Markermeer en IJmeer maken deel uit van de ecologische hoofdstructuur (EHS) als 'grote wateren' zoals weergegeven in de Nota Ruimte. Daarnaast maakt de omgeving van het plangebied deel uit van de robuuste verbindingzone van Kust tot Kust, een verbindingzone tussen de Noordzee en het Markermeer. Hierbinnen wordt gestreefd naar een kwaliteitsverbetering van verschillende functies die is beschreven en uitgewerkt in het Natuurbeleidsplan van de Provincie Noord-Holland. In dit rapport wordt eveneens bepaald of genoemde werkzaamheden en ruimtelijke ingrepen in overeenstemming zijn met de Nota Ruimte.

1.3 Juridische kader natuurwetgeving

Dit rapport behandelt de toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en faunatoets. Beide toetsen leveren de onderbouwing voor de (eventuele) vergunningaanvragen bij het bevoegd gezag. Voor een uitgebreide toelichting op de Nederlandse natuurwetgeving wordt verwezen naar bijlage 1.

1.4 Aanpak Oranjewoud

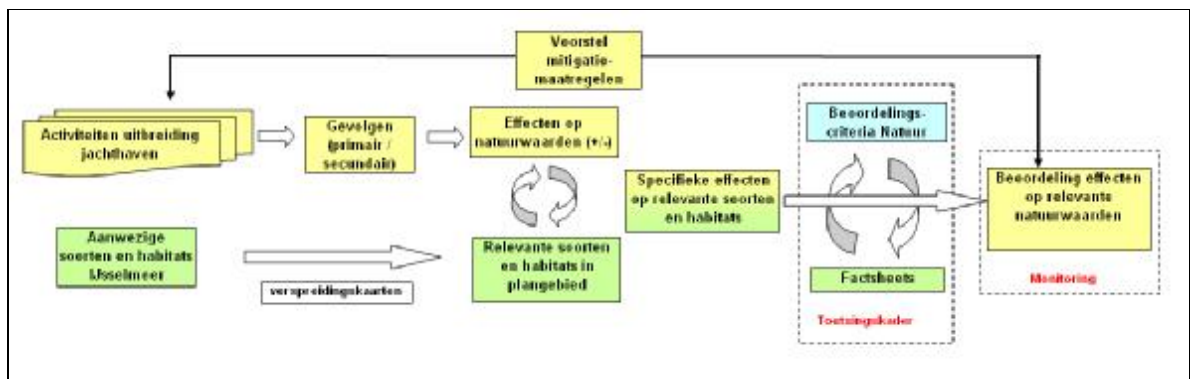
Natuurbeschermingswet 1998

De werkzaamheden zijn gericht op het in beeld brengen van de effecten van de activiteiten op de beschermde soorten en habitattypen in het Natura 2000 gebied 'Markermeer en IJmeer'. Dit gebeurt aan de hand van een beschrijving van de huidige en toekomstige situatie en kaartjes waarop de ruimtelijke situering is afgebeeld.

Vervolgens wordt op basis van beschikbare kennis en inzichten informatie aangedragen over de mogelijke effecten die de activiteiten op de instandhoudingsdoelstellingen van de kwalificerende soorten en habitattypen kunnen hebben. Dit geschiedt aan de hand van verschillende criteria die bij de effectbeoordeling een rol spelen, zoals verstoringafstand, trendontwikkeling, Svl, gedrag (foerageren, rusten, e.d.) en verspreidingsgegevens, die voor de relevante soorten in het plangebied in factsheets overzichtelijk op een rijtje worden gezet.

Specifiek is informatie verzameld over de verspreiding van de beschermde vogelsoorten in het gebied, ondermeer op basis van telgegevens van het RIZA en relevante literatuur. Aan de hand van het beoordelingskader van Bureau Waardenburg (2007) wordt bepaald of de uitbreiding en het toekomstig gebruik van de jachthaven significante negatieve effecten oplevert voor de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer. Hierbij zijn de cumulatieve effecten van andere relevante projecten en handelingen inbegrepen.

De gehanteerde werkwijze is in onderstaand schema weergegeven:

Kader 1: Systematiek beoordelingskader Natuurbeschermingswet 1998.

Flora- en faunawet

Om eventuele strijdigheden met de Flora- en faunawet op te sporen dienen de volgende vragen te worden beantwoord:

1. Welke wettelijk beschermde soorten komen in het plangebied voor? Welke status hebben deze soorten?
2. Welke invloed heeft de geplande ingreep in het betreffende gebied op de (strikt) beschermde soorten?
3. Door welke maatregelen kunnen negatieve effecten op beschermde soorten worden voorkomen of verzacht?
4. Indien de duurzame staat van instandhouding van strikt beschermde soorten in gevaar komt, welk vervolgtraject dient dan te worden doorlopen?

5. Voor welke beschermde soorten moet een ontheffing worden aangevraagd?

Om bovenstaande vragen te beantwoorden zijn de volgende stappen doorlopen.

Stap 1. Bureaustudie

Op basis van literatuuronderzoek en verspreidingsatlassen is nagegaan of er wettelijk beschermde planten- of diersoorten in het plangebied voorkomen. Bij het Natuurloket is gecontroleerd of aanvullende (actuele) gegevens verkregen kunnen worden. Bij het RIZA zijn inventarisatiegegevens van het teltraject nabij het plangebied opgevraagd.

Stap 2. Veldbezoek

Na het bureauonderzoek is een verkennend veldbezoek gebracht aan het plangebied en de omgeving. Hierbij is, op basis van gegevens uit de bureaustudie, beoordeeld voor welke soorten het plangebied daadwerkelijk een geschikte habitat biedt en daarmee welke soorten er daadwerkelijk kunnen voorkomen.

Stap 3. Effectenonderzoek

Op basis van de beschrijving van de voorgenomen ingreep en de verzamelde gegevens van stap 1 en 2 zijn de (mogelijke) effecten (vernietiging, verstoring, versnippering) op de verwachte beschermde soorten beschreven. Voor de verwachte negatieve effecten op de beschermde soorten worden mitigerende maatregelen voorgesteld.

Stap 4. Conclusies en advies met betrekking tot de ontheffingsaanvraag

Op basis van stap 1 tot en met 3 zijn conclusies getrokken met betrekking tot eventuele overtredingen van verbodsbepalingen zoals genoemd in de Flora- en faunawet art. 75, en te nemen vervolgstappen.

1.5 Leeswijzer

Om inzicht te verkrijgen in het juridisch kader van de Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en Faunawet met het onderscheid van gebiedsbescherming en soortbescherming wordt aangeraden om bijlage 1 te lezen. Indien de lezer reeds op de hoogte is van de huidige wetgeving kan het rapport vervolgd worden bij hoofdstuk 2. Dit hoofdstuk beschrijft de ligging van het plangebied. Hoofdstuk 3 gaat in op de planontwikkeling. De effectbeschrijving van de ingreep op beschermde soorten op grond van de Flora- en Faunawet wordt in hoofdstuk 4 behandeld.

Voor methodiek, beoordelingskader en de aanwezigheid van beschermde soorten in het Natura 2000-gebied IJmeer/Markermeer, dient men hoofdstuk 5 te raadplegen. De uiteindelijke toetsing aan de Natuurbeschermingswet, de beoordeling van effecten en slotconclusies zijn in hoofdstuk 6 aan de orde gesteld. Raadpleging van de factsheets in bijlage 3 spelen daarbij een ondersteunende rol.

2 Gebiedsbeschrijving

2.1 Omgeving Uitdam

De camping-jachthaven "Uitdam" is sinds 1978 gevestigd op ongeveer 20 ha buitendijks terrein ten noorden van de kern Uitdam in de gemeente Waterland.

Het camping-jachthaventerrein wordt van het binnendijkse gebied van Noord-Holland gescheiden door de Uitdammerdijk, een primaire waterkering die in beheer is bij het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. De dijk behoort niet tot de camping. De diepte van de kustzone van het Markermeer/IJmeer ter plekke van de haven is niet dieper dan 1,5 meter (hydrografische kaart IJmeer).

Aan de noordzijde van de camping, tussen de camping en de dijk naar Marken, ligt het eveneens buitendijkse vlakke en open weidegebied De Nes. Binnendijks van De Nes en van het noordelijke deel van de camping ligt de Oosterpoel. Het binnendijkse gebied rond de camping bestaat grotendeels uit open veenweidegebied.

Figuur 1: Camping-jachthaven "Uitdam", gezien in zuidelijke richting

In figuur 1 ligt de camping-jachthaven centraal, met op de achtergrond het Markermeer en op de voorgrond links De Nes en rechts de Oosterpoel. Rechtsboven, langs de dijk, ligt de kern Uitdam.

De 300 ligplaatsen in huidige jachthaven zijn bestemd voor zowel ligplaatshouders als voor passanten. Rond de haven liggen de belangrijkste centrale voorzieningen als receptie, restaurant, winkel, wasserette en sportvelden. Aan de zuidzijde van de haven ligt een werfterrein voor trailers en voor de stalling van boten.

De Camping-jachthaven "Uitdam" ligt aan de ooststrand van Waterland, een open waterrijk gebied aan de noordzijde van het stedelijke gebied van Amsterdam en Zaanstad.

In Waterland ligt een belangrijk deel van de te ontwikkelen robuuste verbindingzone (voor natuurwaarden) van Kust tot Kust. De graslanden van deze zone behoren tot 'Cultuur Natuur', dit zijn agrarische gebieden met een bijzondere natuurwaarden, kleine na-

tuurreservaten en landgoederen en recreatiegebieden. Net als alle grote wateren maken het IJmeer en het Markermeer onderdeel uit van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

2.2 Begrenzing Natura 2000-gebied Markermeer / IJmeer

De camping-jachthaven grenst aan de speciale beschermingszone het Natura-2000 gebied Markermeer en IJmeer. In het gebiedendocument IJmeer en Markermeer is dit gebied ter hoogte van Uitdam begrensd middels een zone van 100 meter rondom de havenmond. De haven zelf valt ook buiten de begrenzing, maar het noordelijk deel - waar een deel van de havenuitbreiding gepland is - grenst weer wel aan het Natura 2000-gebied (alhoewel daar ook al jaren enkele aanlegsteigers liggen). Dit is weergegeven in figuur 2. Grenst een (jacht)haven aan de buitenzijde direct aan het Natura 2000-gebied, dan wordt de zone van 100 meter ook daar in stand gehouden (uit: nota van toelichting).

De aanwijzing als Natura 2000-gebied is nog niet begonnen (3^e tranche aanwijzingsbesluiten). De verwachting is dat het ontwerp aanwijzingsbesluit nog dit jaar (2008) in de inspraakprocedure wordt gebracht voor de definitieve aanwijzing waarin begrenzing van het Natura 2000-gebied en de bepaling van de kwalificerende soorten en habitats definitief wordt vastgesteld. De gemeente Waterland kan op grond van de geringe natuurwaarde van het overlappende gebied (zie figuur 5) vragen om de begrenzing ter hoogte van de uitbreiding aan te passen.

Figuur 2: Huidige begrenzing Natura 2000-gebied uit het (concept) ontwerp.

3 Planbeschrijving

BOR B.V. wil de bestaande jachthaven uitbreiden van 300 tot 550 ligplaatsen en de camping herinrichten en opwaarderen. Bij de herinrichting zullen de staanplaatsen voor 325 vaste caravans en daarmee ook de vaste gasten en de permanente bewoners en hun bezoekers verdwijnen. Daarvoor in de plaats komen er ongeveer 250 recreatiewoningen voor de verhuur. Het aantal toeristische kampeerplaatsen blijft in de toekomst 200. BOR B.V. wil met deze ingreep inspelen op de ontwikkelingen op het gebied van watersport, toerisme en recreatie en tevens een economisch draagvlak creëren voor de saneringsmaatregelen die moeten plaatsvinden.

Figuur 3: Toekomstige inrichting jachthaven (geprojecteerd over oude situatie).

In combinatie met het aanpassen en uitbreiden van de camping en jachthaven zullen er verontreinigingen in oevers en havendammen worden geïsoleerd. In het verleden zijn oevers en havendammen verontreinigd als gevolg van het aanbrengen van vervuild stortmateriaal. Voor het saneren van deze verontreinigingen heeft Ingenieursbureau Oranjewoud een saneringsplan opgesteld. De saneringsbeschikking die de staatsecretaris van Verkeer en Waterstaat heeft afgegeven, is gebaseerd op dit saneringsplan. Plan en beschikking gaan ervan uit dat verwijderen van alle stortmateriaal meer milieuhygiënische, praktische en financiële nadelen dan voordelen heeft. Daarom is gekozen voor het isoleren van het verontreinigde materiaal op de plaats waar het nu ligt. Daarmee wordt voorkomen dat verontreinigingen zich in het milieu verspreiden.

De bestaande haven heeft een oppervlakte van ruim 2 ha. Na uitbreiding wordt dit ruim 4 ha. De uitbreiding ligt in het bestaande Markermeer, maar het water heeft hier nog niet de gewenste diepte van 2,5 m. Bij het op diepte brengen van de haven zal naar schatting ongeveer 25.000 m³ natte baggerspecie vrijkomen. De buitenzijde van de haven zal afgeschermd worden door een met stortstenen versterkte oever. De oever zal ecologisch ingericht worden zodat er een natuurlijke oeverbegroeiing kan ontstaan met Riet, Wilgenroosje en rietruigte.

Het toeristisch kamperen wordt geconcentreerd op het terreingedeelte ten zuiden van de haven. De oever is hier ook toegankelijk voor dagrecreanten. Het aantal passantschepen is naar verwachting betrekkelijk onafhankelijk van de herinrichting en de omvang van de Camping-jachthaven "Uitdam", maar meer van de ontwikkelingen in de recreatievaart in het algemeen.

Uit te voeren werkzaamheden

De huidige vaste staanplaatsen, de bestaande begroeiing en de bestaande gebouwen en voorzieningen op de camping zullen verdwijnen. De begroeiing bestaat in het algemeen uit aangelegde tuinen nabij vaste staanplaatsen en boomsingels en heggen rondom kampeerweiden en langs wegen. Op het terrein wordt een stelsel van met elkaar en met het Markermeer in verbinding staande waterpartijen aangelegd. De waterpartijen omringen een aantal schiereilanden die vanaf de ringweg bereikbaar zijn. Mede hierdoor wordt de waterdruk aan weerszijden van de verontreinigde oeverstroken gelijk en wordt voorkomen dat verontreinigingen worden verspreid door waterstroming door het verontreinigde materiaal.

De infrastructuur wordt vernieuwd, er wordt gebouwd en het terrein wordt opnieuw ingericht en aangekleed. Het resterende terrein wordt opgehoogd tot een hoogte die voldoende veiligheid biedt tegen wateroverlast. Dat is hoger dan de 'natuurlijke' hoogte in deze omgeving. Aan de zijde van het meer vindt uitbreiding plaats van de jachthaven in de vorm van aanmeervoorzieningen, steigers en meerpalen, binnen een strekdam en een opschuiving van de havenmond richting water.

Het verontreinigde stortmateriaal in oeverstroken en havendammen zal met klei worden afgedekt en geïsoleerd van de omgeving. Dit betekent dat de oeverlijn enigszins in de richting van het water op zal schuiven, maar dat zal niet meer zijn dan voor het aanbrengen van de isolatie nodig is. Verder zullen rond de havenuitbreiding nieuwe havendammen worden aangelegd.

4 Beschermde natuurwaarden in het kader van de Flora- en Faunawet

4.1 Biotoopbeschrijving

Het plangebied is bezocht op 24 februari 2006. Het terreinbezoek is afgelegd om een globaal beeld van de biotopen binnen het plangebied in beeld te krijgen. Er zijn geen inventarisaties uitgevoerd. Zoals te zien op de luchtfoto verschilt het biotoop van de camping jachthaven ten opzicht van het omringende landschap. De camping is rijk begroeid met bomen en bosschages, terwijl het omringende gebied vooral bestaat uit open water en veenweidegebied. De camping vormt geen (ecologische) eenheid met het open landschap rondom de camping. De Nes, de Oosterpoel en het gebied van Waterland zijn landschappelijk en ecologisch interessant vanwege het 'open' karakter van het landschap. Het gebied is van grote waarde als broedgebied voor diverse weidevogelsoorten en als rust- en foerageergebied voor wintergasten zoals eenden en ganzen.

De begroeiing op de camping is gevarieerd. Rond de vaste staanplaatsen en langs de randen van de camping staan veel hoog opgaande bomen, waaronder eik, populier, hazelaar, meidoorn, wilg, zwarte els, berk, conifeer, heesters en diverse naaldbomen. Daarnaast zijn er vele kleine stadstuinjes rond de vaste staanplaatsen aangelegd waarin diverse soorten (tuin)planten en struiken in de loop van de jaren zijn geplant. De smalle watergangen op het terrein en rondom het terrein zijn gedeeltelijk begroeid met riet. Daarnaast zijn er diverse 'overhoekjes' op het terrein waarin ruigtekruiden domineren (grote brandnetel, braam, kleefkruid, wilgenroosje). Naast de vele vaste staanplaatsen zijn er ook diverse kampeerweiden op het terrein aanwezig voor kampeerders met tent en/of caravan.

Deze weiden worden intensief gemaaid en beheerd.

De oeverzone van de camping met het Markermeer is verstevigd met diverse soorten verhardingen (puinsteen, beton, basalt). Een natuurlijke oeverzone ontbreekt in het geheel. Nabij de havenmond op de strekdammen van de jachthaven bevindt zich een smalle rietkraag over enkele tientallen meters.

4.2 Beschermde soorten

Uitgaande van literatuurgegevens en de analyse van het biotoop is tijdens het veldbezoek per soortgroep beoordeeld welke beschermde soorten zeker, waarschijnlijk of mogelijk binnen het plangebied voorkomen.

Vogels

Binnen het plangebied is de vogelgemeenschap vergelijkbaar met grote parken in het stedelijk gebied. Het terrein is aantrekkelijk voor o.a. mezen, lijsterachtige, mussen en zangers. De volgroeide bomen en struiken zijn geschikte broedplaatsen voor kraaiachtigen. Er zijn geen roofvogelnesten aangetroffen.

Het plangebied grenst aan het Natura 2000-gebied IJmeer/Markermeer, een Vogelrichtlijngebied dat wettelijk beschermd is. Inventarisatie gegevens van de watervogels op het IJmeer/Markermeer zijn opgevraagd bij het RIZA.

Toetsing van de effecten van de ingreep op de beschermde vogelrichtlijnsoorten wordt uitgevoerd en beschreven in hoofdstuk 5 en 6.

Zoogdieren

De diverse groenwallen, singels en (verruigde) kampeerweide vormen een geschikt biotoop voor algemeen voorkomende kleine zoogdieren, zoals diverse muizensoorten (veldmuis, bosmuis, huisspitsmuis) en egels. Daarnaast vormt het gehele terrein een geschikt terrein voor kleine marterachtigen en vossen als jachtgebied of verblijfslocatie. De diverse schuurtjes vormen een geschikt terrein om te verblijven gedurende de dag. Het is waarschijnlijk dat diverse vlemuizen gebruik maken van het plangebied om te foerageren. Het is niet waarschijnlijk dat er vaste woon- of verblijfplaatsen in het plangebied in bomen aanwezig zijn. Oude holle eiken of beuken ontbreken. De diverse gebouwen op het terrein zijn in principe ongeschikt als verblijfplaats voor vlemuizen, aangezien de meeste vaste staanplaatsen zijn gebouwd van weinig aantrekkelijke materialen (polyester, golfplaat) voor vlemuizen als winterverblijf. Mogelijk dat spouwmuren van de vaste stenen gebouwen op de camping gebruikt worden door de Gewone dwergvleermuis als verblijfplaats. Het terrein is ongeschikt voor de strikt beschermde noordse woelmuis of waterspitsmuis waarvan het voorkomen in de regio bekend is. Er zijn geen natte gevarieerde oeverzones waarvan die muizensoorten afhankelijk zijn.

Amfibieën

De smalle watergang rondom het terrein is geschikt terrein voor weinig kritische soorten zoals bruine kikker en gewone pad. De ruig begroeide oevers maken de sloot ongeschikt voor de rugstreeppad als voortplantingsgebied.

Vissen (de Rivierdonderpad)

De greppels en watergangen op het terrein zijn weinig geschikt voor vissen, aangezien ze niet het gehele jaar water dragen. De verharde oeverzone langs het IJmeer van de camping-jachthaven is een potentieel leefgebied voor de beschermde Rivierdonderpad. Het IJsselmeer en het Markermeer behoren tot het leefgebied van de Rivierdonderpad. De Rivierdonderpad (*Cottus gobio*) is opgenomen in Bijlage II van de Habitatrichtlijn en in tabel 2 van de Flora- en faunawet. De Rivierdonderpad is klein visje met een prehistorisch uiterlijk die hoge dichtheden kan bereiken in snelstromende beken. Grote populaties Rivierdonderpadden worden daarentegen nu ook gevonden in het IJsselmeergebied, het Noord-Hollands Plassengebied, Waal, IJssel en Maas. Het blijkt dat de soort in de grote rivieren sinds midden jaren tachtig een toenemende trend vertoont (Winter & Tiën, 2005), terwijl deze positieve trend niet is waargenomen voor de soort in snelstromende

beken. Recent taxonomisch en genetisch onderzoek heeft aangetoond dat de soort zoals opgenomen in de Habitatrichtlijn en Flora en faunawet niet voorkomt in Nederland. In Nederland komen 2 soorten Rivierdonderpadden voor, één in stilstaand of langzaam stromend water (*Cottus perifretum*) en *Cottus rhenanus* in snelstromende (zij)riviertjes (Crombaghs *et al*, 2007). Aangenomen wordt dat *Cottus perifretum* die vooral langs de grote rivieren en het IJsselmeer voorkomt algemener is dan de *Cottus rhenanus*. De Rivierdonderpadden populatie die zich na afsluiting van de Zuiderzee langs de Friese en Noord-Hollandse kusten heeft verspreid heeft gebruik kunnen maken van het intensieve gebruik van stortsteen als oeverversterking. De soort is namelijk afhankelijk van hard substraat om zijn eieren af te zetten, terwijl de ruimtes tussen de stenen beschutting bieden (Crombaghs *et al*, 2007). Uit verspreidingsgegevens en vergelijkbare locaties binnen het IJsselmeer en Markermeergebied, kan aangenomen worden dat meest algemene Rivierdonderpad (*C. perifretum*) op en langs de verstrekte oevers bij de camping-jachthaven verblijft. Rivierdonderpadden zijn over het algemeen erg honkvast met een geringe actieradius en zijn m.n. 's nachts actief.

Planten

Er zijn geen beschermde planten aangetroffen op het terrein. Het is niet waarschijnlijk dat op het gecultiveerde terrein beschermde planten voorkomen. Ook in de verharde oeverzones van de camping bevinden zich waarschijnlijk geen beschermde planten.

Uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat binnen het plangebied enkele beschermde soorten voor zouden kunnen komen. Het zijn soorten waarvoor geldt dat ze ondanks hun status vrij algemeen voorkomen in Nederland. In de omgeving en waarschijnlijk ook in het plangebied komt een aantal strikt beschermde vleermuizen voor. Er zijn geen vaste woon- of verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied te verwachten.

4.3 Effecten van de ingreep op flora en fauna

Vogels

Aangezien alle begroeiing op het terrein verwijderd zal worden verdwijnt nagenoeg al het geschikt foerageer- en broedbiotoop voor de aanwezige soorten in het plangebied. Het gaat hier om in Nederland algemeen voorkomende broedvogels van parken en tuinen in een stedelijke omgeving, en om enkele broedvogels van de rode lijst. Het verlies op de totale leefgebied in de omgeving is te verwaarlozen. Na herinrichting van het campingterrein zal het terrein weer geschikt biotoop vormen voor dezelfde populatie vogels.

Zoogdieren

Kleine zoogdieren (bosmuis, bosspitsmuis, mol, veldmuis,) hebben ondergrondse hun hol of verblijfplaats, bij verstoring vluchten zij in hun holen. Hierdoor zijn ze kwetsbaar bij grote werkzaamheden. Bij het verwijderen van permanente stacaravans, bestrating en begroeiing zullen hun holen vernietigd of beschadigd worden. Daarbij zullen ook dieren gedood worden. Het aantal individuen is mede afhankelijk van het jaargetijde. Grotere zoogdieren zoals marterachtigen, konijnen, hazen en egels zijn mobieler en lopen minder het risico om gedood te worden bij de diverse werkzaamheden. Aanvullend onderzoek zal moeten aantonen of vaste verblijfplaatsen van vleermuizen worden aangetast door de ontwikkeling. Herinrichting van het terrein zal niet leiden tot het aantasten van vaste trekroutes van vleermuizen.

Amfibieën

Amfibieën hebben net als kleine zoogdieren vaak niet de mogelijkheid om bij grote werkzaamheden het terrein tijdig te verlaten. Individuen lopen hierbij het risico om gedood of verwond te raken. Na de voortplanting verlaten sommige amfibieën het water om het landbiotoop op te zoeken en later om te overwinteren. De gewone pad en deels ook de kleine watersalamander overwinteren op het land. De gewone pad overwintert voornamelijk in holletjes onder de grond. Het winterbiotoop van de volwassen kleine watersalamander omvat allerlei vorstvrije plekken op het land, vaak in de omgeving van menselijke bewoning. Overwinteren in het water is echter ook mogelijk. Met name tijdens de winterperiode zal het vergraven van de bodem tot sterfte kunnen leiden. Tijdens het voorjaar vertonen amfibieën trekgedrag, tijdens deze periode lopen individuen een verhoogd risico om door (werk)verkeer doodgereden te worden. Het gaat hier om een algemeen voorkomende soort. Het verlies op het totale geschikte leefgebied in de directe omgeving is te verwaarlozen.

Vissen (de Rivierdonderpad)

Ondanks de nieuwe inzichten over naamgeving en 'nieuwe' soorten Rivierdonderpadden in het IJsselmeergebied is de Rivierdonderpad, zoals opgenomen in de Habitatrictlijn en Flora- en faunawet, blijven de nieuw geïdentificeerde soorten beschermd omdat ze officieel nog onder de *Cottus gobio* vallen. Vanuit deze strikt beschermde status (tabel 2 van de Flora- en faunawet) dient er een ontheffing ex art. 75 van de Flora en faunawet aangevraagd te worden indien geplande activiteiten een schadelijk effect hebben op de soort. Als gevolg van de ontwikkeling van de camping-jachthaven zijn tijdelijk verstoring negatieve effecten op een beperkt aantal individuen van Rivierdonderpadden in de oeverzone, en tijdelijke aantasting van het habitat (de versterkte oevers langs de camping-jachthaven) niet te voorkomen. Het aanvragen van een Flora- en faunawet ontheffing voor het verstoren van de Rivierdonderpad is daarmee noodzakelijk. Bij de aanvraag dient aangetoond te worden dat de instandhouding van de soort niet in gevaar komt door de ontwikkeling. De totale oeverlengte van het Markermeer, exclusief strekdammen, bedraagt circa 160 km (Bouwhuis, 2005). De oeverlengte van de camping-jachthaven waaraan werkzaamheden zullen plaatsvinden is circa 550 m. Uitgedrukt in percentages (0.3%) is het werkterrein waarin verstoring plaatsvindt dermate beperkt van omvang dat de instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Na oplevering van de nieuwe jachthaven ontstaat er een groter potentieel leefgebied voor de Rivierdonderpad aangezien het aantal verharde kades en strekdammen zal toenemen. Na afronding van de werkzaamheden zal een nieuwe versterkte oever om de jachthaven gerealiseerd worden dat weer als leefgebied zal gaan fungeren voor de Rivierdonderpad. Er worden geen andere strikt beschermde vissoorten in de oeverzone van de camping verwacht, waarvoor een ontheffing aangevraagd moet worden.

Planten

Omdat geen beschermde planten op het terrein zijn aangetroffen is er ook geen effect te verwachten.

4.4 Effectbeoordeling Flora en faunawet

Vogels

In het algemeen kan worden gesteld dat ingrepen in een gebied tijdens het broedseizoen sterke negatieve effecten hebben op de meeste vogelsoorten door vernietiging van broedplaatsen en verstoring van de reproductie. In het kader van de Flora- en faunawet is in principe *geen* ontheffing mogelijk voor het verstoren van vogels en het vernietigen van broedplaatsen en vaste rust- of verblijfplaatsen. Dit betekent in de praktijk dat

in het plangebied verwachte of waargenomen vogels niet verstoord mogen worden tijdens het broedseizoen. Dit seizoen loopt van circa 15 maart tot circa 15 juli. Het verwijderen van bomen en struiken zal buiten deze periode moeten plaatsvinden aangezien er diverse vogelsoorten op het terrein in de aanwezige begroeiing zullen broeden. Het is aan te raden een ter zake kundige persoon te laten controleren of er nog broedende vogels aanwezig zijn op het terrein indien er nabij de broedperiode gewerkt gaat worden. Buiten het broedseizoen hebben de werkzaamheden geen significant negatief effect op de vogels. Vogels die op de camping voorkomen zijn algemeen voorkomende broedvogels in Nederland. Het tijdelijk verlies aan geschikt habitat gaat niet ten koste van de gunstige staat van instandhouding van de soort.

De gunstige staat van instandhouding van de in het plangebied voorkomende of verwachte vogelsoorten zal niet worden aangetast wanneer werkzaamheden buiten het broedseizoen worden uitgevoerd.

Zoogdieren

Het is aan te raden om de werkzaamheden gefaseerd uit te voeren ten behoeve van kleine zoogdieren zoals muizen. Dit houdt in dat eerst de aanwezige vegetatie en bebouwing worden verwijderd, alvorens in een later stadium met grondverzet te beginnen. Aangezien het plangebied hierdoor minder geschikt leefgebied wordt kan het tijdig door de aanwezige zoogdieren worden verlaten. Tevens zullen tijdens het grondverzet nog aanwezige exemplaren bij gebrek aan dekking eerder verjaagd worden. Bij het verwijderen van vegetatie en bij grondverzet is het verstandig om van het midden van het plangebied naar de rand te werken. Kleine zoogdieren kunnen dan het gemakkelijkst een goed heenkomen vinden. Indien soorten tijdens de werkzaamheden worden aangetroffen, kunnen ze worden verplaatst naar geschikt biotoop in de omgeving.

In bijlage 3 is aangegeven dat in de omgeving van Uitdam geen winter- en zomerverblijfplaatsen van vleermuizen bekend zijn. Desondanks kan niet uitgesloten worden dat wijdverspreide en algemeen voorkomende vleermuizen zoals de Gewone dwergvleermuis of de Ruige dwergvleermuis op de camping voorkomen en verblijven. Deze soorten zijn weinig kritisch wat betreft hun zomerverblijf en maken onder meer gebruik van bomen voor hun verblijfplaats. Gebouwbewonende soorten zoals de Meervleermuis zijn afhankelijk van bunkers of oude gebouwen met droge zolders en spouwmuren. Deze zijn niet op het plangebied aanwezig, verblijfplaatsen van Meervleermuizen kunnen op het plangebied uitgesloten worden. Aanbevolen wordt aanvullend onderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid (verblijfplaatsen) van algemeen voorkomende vleermuizen op het terrein. In afwachting van de resultaten ervan kan vervolgens een ontheffingsprocedure bij het ministerie van LNV worden opgestart.

De zoogdiersoorten die een vaste rust of verblijfplaats hebben binnen het plangebied komen in Nederland algemeen voor. De gunstige staat van instandhouding van deze algemene soorten zal niet worden aangetast als gevolg van de voorgenomen ingreep. Vaste verblijfplaatsen van de Meervleermuis op het plangebied zijn uitgesloten. Verblijfplaatsen van algemene vleermuizen zoals de Gewone dwergvleermuis zijn mogelijk op het plangebied aanwezig.

Amfibieën

Er worden geen sloten of watergangen gedempt waarbij amfibieën gedood zouden kunnen worden. De meest gunstige periode voor het bouwrijp maken van het terrein is de periode vóór de winterslaap van amfibieën (november - maart), aangezien diverse soorten op het terrein zullen overwinteren. Holten onder stapels hout, stenen en afval vormen geschikte schuilplaatsen om te overwinteren. Indien het terrein tijdens de winter-

periode bouwrijp wordt gemaakt zullen diverse individuen gedood worden of uiteindelijk bevroren.

De gunstige staat van instandhouding van de in het plangebied voorkomende of verwachte amfibieënsoorten zal niet worden aangetast wanneer de werkzaamheden buiten de winterperiode wordt uitgevoerd.

Vissen

Gezien het feit dat het habitat voor de Rivierdonderpad - hard substraat - na aanleg van de jachthaven (kade, strekdam) alleen maar toeneemt, zal de gunstige staat van instandhouding niet worden aangetast. Gedurende de realisatiefase is de omvang van de verstoring (0.3%) in relatie tot het totale hoeveelheid potentieel leefgebied (alle oevers rond het Markermeer) dermate beperkt dat aangenomen kan worden dat de gunstige staat van instandhouding van de soort gedurende de realisatiefase niet in gevaar komt. Voor het verstoren van de Rivierdonderpad zal in het kader van de Flora- en faunawet een ontheffing aangevraagd moeten worden bij de Dienst Regelingen van het Ministerie van LNV. De gunstige staat van instandhouding van de soort komt als gevolg van de ingreep niet in gevaar. De ontheffingsaanvraag zal naar verwachting niet op bezwaren stuiten bij de ontheffingverlener.

De voorgenomen ingreep heeft mogelijk een verstrend effect op de aanwezige Rivierdonderpadden. Voor het uitvoeren van de geplande werkzaamheden is voor de Rivierdonderpad een ontheffing ex art. 75 van de Flora en faunawet noodzakelijk. De gunstige staat van instandhouding van de in het plangebied voorkomende of te verwachten vissoorten komt niet in gevaar door de geplande ingreep.

Planten

De gunstige staat zal zich herstellen na de uitvoering van het plan.

4.5 Conclusie toetsing Flora en faunawet

Geconcludeerd kan worden dat kleine zoogdieren en amfibieën het risico lopen verstoord te worden bij de herinrichting. Voor deze algemeen beschermde soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een algehele vrijstelling van de ontheffingsplicht. Voor deze soorten is derhalve geen ontheffing nodig. Wel geldt ten aanzien van deze soorten de zorgplicht, die eveneens van de Flora- en faunawet uitgaat.

Door het verwijderen van begroeiing en het bouwrijp maken van het terrein raakt het terrein (tijdelijk) ongeschikt voor vogels die afhankelijk zijn van opgaande groenstructuren of bebouwing voor hun nestbouw. Het verstoren van broedende vogels is verboden. Het verwijderen van het groen dient derhalve voor of na het broedseizoen plaats te vinden. De instandhouding van de aanwezige park- en struweelvogels komt niet in gevaar door het verwijderen van het groen.

In bijlage 3 is aangegeven dat in de omgeving van Uitdam geen winter- en zomerverblijfplaatsen van vleermuizen bekend zijn. Desondanks kan niet uitgesloten worden dat wijdverspreide en algemeen voorkomende vleermuizen zoals de Gewone dwergvleermuis of de Ruige dwergvleermuis op de camping voorkomen en verblijven. Deze soorten zijn weinig kritisch wat betreft hun zomerverblijf en maken onder meer gebruik van bomen voor hun verblijfplaats. Om na te gaan of er vaste verblijfplaatsen van de Gewone dwergvleermuis op het plangebied aanwezig zijn is aanvullend onderzoek gewenst.

De voorgenomen ingreep heeft mogelijk een verstorend effect op de aanwezige Rivierdonderpadden in de oeverzone voor de Camping. Voor het uitvoeren van de geplande werkzaamheden is voor de Rivierdonderpad een ontheffing ex art. 75 van de Flora en faunawet noodzakelijk.

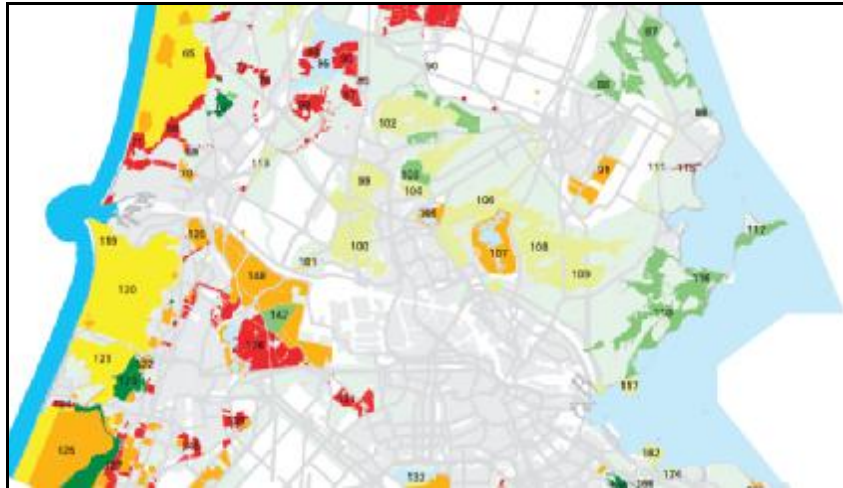
4.6 Mitigerende maatregelen

Naast de algemene zorgplicht voor alle beschermde soorten, wordt een aantal mitigerende maatregelen voorgesteld om negatieve effecten te voorkomen of te beperken. Deze maatregelen zijn bedoeld om bij de uitvoering geconstateerde of verwachte negatieve effecten weg te nemen of zoveel mogelijk te verzachten. De maatregelen kunnen zowel ruimtelijke als fysieke/praktische oplossingen voor de verwachte effecten zijn.

- Door het terrein zoveel mogelijk onaantrekkelijk te maken ruim voordat de grote werkzaamheden beginnen kan schade aan kleine zoogdieren en amfibieën worden voorkomen. De leefomgeving voor deze soortgroepen kan minder aantrekkelijk worden gemaakt door de vegetatie en rommelhoekjes te verwijderen voordat het grondverzet gaat beginnen.
- Door gefaseerd te werken wordt dieren de mogelijkheid geboden om te vluchten.
- Het bouwrijp maken van het plangebied dient na het broed- en voortplantingsseizoen van vogels te worden uitgevoerd en voordat amfibieën en zoogdieren in winterrust gaan. De meest gunstige periode voor grondverzet en sloopwerkzaamheden is vanaf half augustus tot en met oktober. Door het uitvoeren van de werkzaamheden in deze periode worden negatieve effecten zoveel mogelijk beperkt.
- Na afronding van de werkzaamheden zal een nieuwe versterkte oever om de jachthaven gerealiseerd worden dat als extra leefgebied zal gaan fungeren voor de Rivierdonderpad.
- De opgaande begroeiing hiervan biedt bescherming tegen lichthinder voor de Meervleermuis.

4.7 Effecten ingreep op de Ecologische Hoofdstructuur

Het gebied rondom Uitdam is volgens de Natuurdoelenkaart (figuur 4) aangewezen als *Agrarisch gebied met gruttograsland en bloemrijke slootkanten* (Provincie Noord-Holland, 2000). Daarnaast zijn diverse delen van Waterland-Oost aangewezen als Ganzen foerageergebied (website, Provincie Noord-Holland). Het vervangen van caravans op de camping in vakantiewoningen heeft naar verwachting geen invloed op de omliggende groene gebieden. Er vindt naar verwachting geen verandering plaats van het recreatiepatroon in de omgeving plaats. Volgens de effectenindicator van LNV is de grutto (en andere weidevogels) gevoelig voor geluid en verstoring door mensen. Omdat de recreanten (wandelaars, dagjesmensen) bestaande wegen en paden gebruiken, zal het gebruik van deze wegen geen verslechtering van de staat van instandhouding van de aanwezige natuurwaarden teweegbrengen. Immers, weidevogels vertonen altijd al een zekere gewenning aan mensen en zullen, indien de recreanten op gepaste afstand de bestaande paden gebruik blijven maken, geen extra hinder van hen ondervinden. Een toename van verstoring binnendijs als gevolg van de havenuitbreiding buitendijs lijkt niet aannemelijk.

Figuur 4: Uitsnede Natuurdoelenkaart Provincie Noord-Holland (Provincie Noord-Holland, 2000)

Het ecologische kerngebied Markermeer (EHS) of de robuuste verbindingzone van Kust tot Kust zal niet worden aangetast door de herinrichting en uitbreiding van camping-jachthaven Uitdam. Er worden geen landschappelijke kenmerken aangetast van het gebied. De samenhang tussen het kerngebieden en natuurontwikkelingsgebieden in de omgeving zal door de ingreep niet worden aangetast. De omvang van de camping blijft gehandhaafd. De ontwikkeling van het plan zal niet leiden tot een aantasting van de wezenlijke kenmerken of waarden van het Markermeer en IJmeer, zoals die vanuit de EHS-beleidskaders zijn gesteld.

Door de ontwikkeling van recreatiewoningen op de plek waar vroeger vaste caravans stonden zal het verkeer naar verwachting niet toenemen. Mogelijk dat op de wegen van en naar Camping-jachthaven Uitdam in het weekend enige toename van het verkeer te zien geeft dat tot extra geluidverstooring kan leiden door aan- en afrijdende voertuigen. Het is niet aannemelijk dat dit de kenmerken van het *Agrarisch gebied* of het *Ganzenfoerageergebied* aantast.

Geconcludeerd wordt dat de herinrichtings- en uitbreidingsplannen van camping-jachthaven Uitdam niet ten koste gaan van de 'wezenlijke kenmerken en waarden' van de omliggende Ecologische Hoofdstructuur.

5 Natuurbeschermingswet 1998.

Natura 2000 gebied Markermeer en IJmeer

Zoals reeds aangegeven grenst het plangebied aan het (ontwerp) Natura 2000-gebied 'Markermeer en IJmeer'. Delen van het gebied zijn aangewezen als Vogel- en Habitatrichtlijngebied. Gezamenlijk wordt het gehele Markermeer en IJmeer aangewezen als Natura 2000-gebied. De definitieve aanwijzing vindt plaats via een zogenaamd 3^e tranche ontwerpbesluit, het totale het gebied beslaat 68.508 ha. Het Markermeer ontstond als gevolg van voltooiing van de Houtribdijk tussen Enkhuizen en Lelystad in 1976. In de luwe en ondiepere delen van het Markermeer, zoals de Gouwzee en de kustzone van Muiden zijn kranswierbegroeiingen ontstaan. Momenteel bevat het zuidelijk deel van de Gouwzee de grootste oppervlakte aan kranswervegetatie met sterkranswier in ons land. De kranswieren vormen in de zomer in de herfst een belangrijke voedselbron voor o.a. krooneenden. Het Markermeer en IJmeer vervullen een belangrijke functie voor foeragerende en rustende watervogels en voor beschermde habitat(soorten).

Figuur 5: Begrenzing Natura 2000-gebied Markermeer en IJmeer ter hoogte van camping-jachthaven Uitdam.

Om schade aan de beschermde natuurwaarden, waarvoor Natura 2000 gebieden zijn aangewezen, te voorkomen, bepaalt de wet dat projecten en andere handelingen die de kwaliteit van de habitats kunnen verslechteren of die een verstoring effect kunnen hebben op de soorten, niet mogen plaatsvinden zonder vergunning.

In paragraaf 5.3 zijn op grond van het concept gebiedendocument Markermeer & IJmeer (LNV, november 2007) de instandhoudingsdoelen voor kwalificerende vogels beschreven en wordt nader ingegaan op de relevante soorten die daadwerkelijk nabij camping-

jachthaven Uitdam voorkomen. In paragraaf 5.4 geschiedt dit voor de kwalificerende habitats en soorten in het plangebied.

5.1 Beoordelingsmethodiek en uitgangspunten

De verplichte beoordeling van gevolgen voor natuurwaarden vindt plaats aan de hand van de zogenaamde habitattoets. Deze toets dient om vast te stellen of, en zo ja, onder welke voorwaarden een menselijke activiteit in en rondom een Natura 2000 gebied kan worden toegelaten. Meer concreet heeft de habitattoets de volgende twee oogmerken:

1. Zekerheid bieden dat de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000 gebied niet worden aangetast.
2. Zekerheid bieden dat een verslechtering van de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten, dan wel de verstoring van soorten, niet optreedt.

Omdat er op voorhand niet valt uit te sluiten dat uitbreiding van de haven Uitdam significante gevolgen heeft voor het gebied en er een kans op significant negatieve effecten bestaat, is een passende beoordeling vereist (LNV, 2005). Aan de hand van deze beoordeling dient te worden onderzocht of het betreffende plan, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen van het Markermeer en IJmeer, mogelijke schadelijke gevolgen heeft voor dit gebied en zo ja of deze gevolgen significant kunnen zijn. De gevolgen moeten worden beoordeeld in samenhang met die van andere plannen en projecten ('cumulatieve effecten').

Significante effecten en cumulatie

Onder een significant negatief effect wordt verstaan een wezenlijke verslechtering van de kwaliteit en/of vermindering van de omvang van een habitattype zoals bedoeld in het instandhoudingsdoel ten gevolge van menselijk handelen, afhankelijk van de staat van instandhouding en de trends en natuurlijke fluctuaties in omvang/kwaliteit van habitattypen dan wel populatieomvang van soorten" (LNV, 2007).

Het Europese Hof van Justitie heeft bepaald dat effecten in ieder geval significant moeten worden genoemd, wanneer zij in strijd zijn met de instandhoudingsdoelstellingen. Deze doelstellingen worden teruggevonden in de zogenaamde doelendocumenten.

In de (concept) gebiedendocumenten staan specifieke instandhoudingsdoelen per habitat of soort, algemene instandhoudingsdoelen en kernopgave. Het concept doelendocument voor het IJmeer en Markermeer valt onder de tweede tranche en is nog niet gepubliceerd en in de inspraak geweest.

De specifieke instandhoudingsdoelen voor het Natura-2000 gebied Markermeer & IJmeer richten zich op behoud van oppervlakte en kwaliteit van beschermde habitats respectievelijk behoud van oppervlakte en kwaliteit van het leefgebied van beschermde soorten ten behoeve van behoud van de populatie. Voor broedvogels, niet-broedvogels en een aantal andere soortengroepen is per Natura-2000 gebied de nagestreefde draagkracht gekwantificeerd.

Daarnaast zijn *algemene doelen* opgenomen in de gebiedendocumenten, deze zijn in kwalitatieve termen beschreven, deze doelen zijn daarmee alleen in algemene kwalitatieve termen te toetsen. Er zijn geen kwantitatieve criteria voor opgesteld.

In het concept gebiedendocument zijn per type landschap kernopgave geformuleerd. Deze kernopgave zijn richtinggevend geweest voor het opstellen en prioriteren van de instandhoudingsdoelen en vormen strikt genomen zelf geen doelstelling. In de Natura-2000 *beheerplannen* zullen de instandhoudingsdoelen in tijd en ruimte nader uitgewerkt moeten worden.

Cumulatie van effecten

De habitatrichtlijn bepaalt nadrukkelijk dat effecten van een ingreep in samenhang met andere plannen en projecten beschouwd moeten worden. Dit geldt voorlopig alleen indien er ook daadwerkelijk effecten bij de uitbreiding van de jachthaven optreden. Cumulatie moet dan in de afweging worden meegenomen.

Dit is verder geoperationaliseerd in het beoordelingskader van significantie van effecten van Bureau Waardenburg, waarop hier kort wordt ingegaan. Voor nadere informatie raadpleegt men het rapport (Bureau Waardenburg, 2007).

5.2 Systematiek beoordelingskader

Voor het bepalen van significante effecten is door de wetgever geen eenduidig toetsingskader beschikbaar gesteld. Het gebiedendocument (LNV, november 2007) en de gebiedspecifieke instandhoudingsdoelen zijn hierin richtinggevend.

Voor de beoordeling van de effecten in onderhavig rapport wordt het beoordelingskader van Waardenburg gehanteerd.

Volgens dit kader is er van een significant effect voor niet-broedvogels sprake indien aan één of meer van de volgende criteria is voldaan:

Afname draagkracht door afname omvang en/of kwaliteit leefgebied

- a) Voor soorten in groep A, indien de afname groter is dan 0% van de daadwerkelijk aanwezige (geschatte) populatie (0% criterium).
- b) Voor soorten in groep B, indien de afname van de daadwerkelijk aanwezige (geschatte) populatie groter is dan 1% (1% criterium).
- c) Voor soorten in groep C en D, indien de afname groter is dan 2,5% van de daadwerkelijk aanwezige (geschatte) populatie (2,5% criterium).
- d) Voor soorten waarvoor geen herstelopgave geldt en waarvan de geschatte populatie, ook na de ingreep, duurzaam groter is dan in het (concept) aanwijzingsbesluit genoemde aantal: indien de afname groter is dan 10% (10% criterium).

De groepen A t/m D en daaraan gekoppelde criteria zijn in onderstaand schema opgenomen. De combinatie van staat van instandhouding (SVI), regionaal belang internationaal (RBI) en voor Nederland (RBN) bepaalt welk criterium (0% tot 2,5%) wordt gebruikt om het significante effect van de uitbreiding voor de kwalificerende watervogels te bepalen.

	SVI =	RBI =	RBN =	Criterium 1
A	Zeer ongunstig mét herstelopgave	Zeer groot, groot, aanzienlijk	+++ , ++ , + en -	0%
A	Zeer ongunstig zonder herstelopgave	Zeer groot, groot	, , en -	0%
A	Zeer ongunstig zonder herstelopgave	Aanzienlijk	+++ , ++	0%
A	Matig ongunstig mét herstelopgave	Zeer groot, groot, aanzienlijk	'+++ , ++ , - en -	0%
A	Matig ongunstig	Zeer groot	en	0%
A	Gunstig mét herstelopgave	Zeer groot, groot, aanzienlijk	'+++ , ++ , - en -	0%
A	Onbekend mét herstelopgave	Zeer groot, groot, aanzienlijk	'+++ , ++ , - en -	0%
B	Zeer ongunstig zonder herstelopgave	Aanzienlijk	- en -	1%
B	Matig ongunstig	Zeer groot	en -	1%
B	Matig ongunstig	Groot	, , en -	1%
B	Matig ongunstig	Aanzienlijk	+++ , ++ en +	1%
B	Matig ongunstig	Aanzienlijk	-	2,5%
C	Gunstig	Zeer groot	+++ en ++	1%
C	Gunstig	Zeer groot	- en -	2,5%
C	Gunstig	Groot, aanzienlijk	+++ , ++ , + en -	2,5%
D	Onbekend	Zeer groot, groot, aanzienlijk	, , en -	2,5%

Figuur 6: Beoordelingskader Bureau Waardenburg (2007) significantie van effecten.

Toelichting

In het Natura-2000 gebiedendocument (LNV, juni 2007) worden habitat en soorten op twee wijzen gepresenteerd: de staat van instandhouding (SVI) en het relatief belang van Nederland (RBN) voor de internationale bescherming van betreffende soort of habitat. Hierop wordt kort ingegaan.

De staat van instandhouding van habitats van soorten in Nederland is in 4 categorieën onderverdeeld:

- 1: Zeer ongunstig
- 2: Matig ongunstig
- 3: Gunstig
- 4: Onbekend

De classificatie geldt voor heel Nederland. De waarden worden overgenomen uit het Gebiedendocument (LNV, 2007)

Het relatief belang internationaal van Nederland voor de bescherming van de habitats en soorten is onderverdeeld in 3 categorieën.

- 1: Zeer groot
- 2: Groot
- 3: Aanzienlijk

Deze indeling gaat uit van het voorkomen in heel Nederland (dus niet gebiedsspecifiek) in relatie tot de internationale populaties.

Het rapport *Trends van vogels in het Nederlandse Natura 2000 Netwerk 2005* vormt de basis voor het vaststellen van de kwantitatieve instandhoudingsdoelen die zijn opgenomen in de concept doelendocumenten. De draagkracht bepalingen zijn op basis van de gemiddelde seizoensgemiddelde 1999-2000 t/m 2003-2004. Met behulp van trendindicaties is de trend 2003-2004 t.o.v. 1994-1995 weergegeven.

++	Sterke toename	significant > 5 % per jaar toegenomen
+	Matige toename	significante toename, onzeker of deze > 5 % per jaar
0	Stabiel	geen significante aantalsveranderingen
-	Matige afname	significante afname, maar niet zeker of deze > 5 % is
--	Sterke afname	significant > 5% afname per jaar
?	Onzeker	standaardfout te groot voor betrouwbare trend-classificatie

Aan de hand van dit beoordelingskader met genoemde kwantitatieve criteria wordt in deze passende beoordeling bepaald of er sprake is van significante effecten. Daarbij dienen de opgestelde factsheets van aanwezige watervogels in bijlage 3 als ondersteuning.

Van alle relevante soorten binnen de werkingssfeer van het plangebied is een dergelijk factsheet opgesteld. Het profiel omvat de volgende elementen:

- Voedselbron
- Rode Lijst soort j/n
- Gedrag (foerageren, slaap-/ rust-/ broedplaatsen)
- Zwaartepunt verspreiding/piek
- Overlap met vaarseizoen
- Gemiddeld maximum aantal periode 1980-2004
- Verstoringsafstand
- Gevoeligheid voor verstoring
- Instandhoudingsdoelstelling en functie N2000 gebied
- Landelijke staat van instandhouding en toekomstperspectief
- Ruimtelijke verspreiding
- Trendontwikkeling
- Samenvattende conclusie ten aanzien van al dan niet significantie van optredende effecten

5.3 Vogelrichtinggebied Markermeer en IJmeer

Het Markermeer ontstond als gevolg van voltooiing van de Houtribdijk tussen Enkhuizen en Lelystad in 1976. Het meer is met gemiddeld circa 3.5 meter, met enkele zandwinputten, relatief diep. Watervegetaties komen over grote oppervlakten voor. In luwere en ondiepere delen, zoals de Gouwzee en de kustzone van Muiden zijn kranswiervegetaties ontstaan (concept Gebiedendocument Markermeer & IJmeer). Het Markermeer is van belang voor diverse vogelsoorten als rui-, rust- of foerageergebied. Het Markermeer is een belangrijk foerageergebied voor visetende, (Fuut, Aalscholver, Nonnetje, Grote zaagbek, Dwergmeeuw, Zwarte stern) mossetende (Kuifeed, Tafeleend, Topper) en waterplant etende watervogels ((Krooneend, Meerkoet, Tafeleend).

Het gebied is aangewezen voor 18 niet broedende watervogels. Daarnaast is voorgesteld om één soort toe te voegen als broedvogel (visdief). In figuur 6 is voor de kwalificerende soorten aangegeven wat de staat van instandhouding is van de soort. De relatie-

ve bijdrage van het Natura 2000-gebied Markermeer en IJmeer aan de landelijke opgave en de doelstelling van de soort in het gebied. Voor visetende en mosseletende vogels is de situatie in de jaren negentig verslechterd door een afname van de spiering en drie-hoeksmosselpopulatie, de staat van instandhouding voor deze soorten is in het algemeen niet gunstig. De staat van instandhouding voor de Grote Zaagbek, Zwarte stern, Tafeleend en Topper is zeer ongunstig. De staat van instandhouding voor de Visdief, Fuut, Nonnetje, Dwergmeeuw, Kuifeend, Krooneend en Meerkoet is ongunstig.

In onderstaand figuur 7 zijn de huidige status en landelijke doelen van kwalificerende vogelsoorten weergegeven zoals weergegeven in het concept gebiedendocument. In tabel 1 is per soort is aangegeven wat de doelstelling voor soort in het gebied is. Voor de visdief is het instandhoudingsdoel gedefinieerd in het aantal broedparen, voor de niet-broedvogels is het instandhoudingsdoel gedefinieerd in het seizoensgemiddelde.

In het concept gebiedendocument (november 2007) tot Natura-2000 gebied zijn de volgende kernopgaven geformuleerd voor het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer:

- Evenwichtig systeem: nastreven van een meer evenwichtig systeem met goede waterkwaliteit voor waterplanten, vissen en schelpdieren (m.n. in kranswierwateren en meren met krabbescheer en fonteinkruiden), mede t.b.v. vogels zoals Kleine zwaan, Tafeleend, Kuifeend en Nonnetje.
- Voldoende rui- en rustplaatsen: Voldoende open water met ruiplaatsen en rustgebieden voor watervogels zoals Futen, ganzen, Slobeend en Kuifeend.
- Moerasranden: Moerasvorming aan de randen van het meer voor land-water interactie, paaigebied vis, Noordse woelmuis en voor moerasvogels als Roerdomp en Grote karekiet

Broedvogelsoorten		Staat van instandhouding	Relatieve bijdrage	Doelstelling leefgebied	Doelstelling populatie
A193	Visdief	-	+	-	-
Niet-broedvogelsoorten		Staat van instandhouding	Relatieve bijdrage	Doelstelling leefgebied	Doelstelling populatie
A005	Fuut	-	-	=	-
A017	Aalscholver	+	+	-	-
A004	Lepelaer	+	-	=	=
A043	Grauwe gans	+	-	-	-
A045	Brandgans	!	-	-	-
A050	Smient	+	+	-	-
A051	Krakaand	!	-	-	-
A056	Slobeend	+	-	-	-
A058	Krooneend	-	-	-	-
A059	Tafeleend	--	+	-	-
A061	Kuifeend	-	++	-	-
A062	Topper	--	-	-	-
A067	Briedulker	+	+	-	-
A068	Nonnetje	-	+	-	-
A070	Grote zaagbek	--	-	-	-
A125	Meerkoet	-	!	-	-
A177	Dwergmeeuw	-	!	=	=
A187	Zwarte stern	--	+	-	-

Figuur 7: Staat van instandhouding, relatieve bijdrage en doelstelling van het leefgebied voor de vogelrichtlijnsoorten van het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer (concept gebiedendocument Markermeer & IJmeer, 2007)

Tabel 1: In het concept gebiedendocument zijn de volgende instandhoudingsdoellen voor het Natura 2000-gebied Markermeer en IJmeer opgenomen.

Soort	Doelstelling
Visdief (b)	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 630 paren.
Fuut	Behoud ..voor een populatie van gemiddeld 170 vogels (seizoensgemiddelde).
Aalscholver	Behoud ..voor een populatie van gemiddeld 2.600 vogels (seizoensgemiddelde).
Grote zaag-bek	Behoud ..voor een populatie van gemiddeld 40 vogels (seizoensgemiddelde).
Nonnetje	Behoud ..voor een populatie van gemiddeld 80 vogels (seizoensgemiddelde).
Dwergmeeuw	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied.
Zwarte stern	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied.
Kuifeend	Behoud ..voor een populatie van gemiddeld 18.800 vogels (seizoensgemiddelde).
Tafeleend	Behoud ..voor een populatie van gemiddeld 3.200 vogels (seizoensgemiddelde).
Brielduiker	Behoud ..voor een populatie van gemiddeld 170 vogels (seizoensgemiddelde)
Topper	Behoud ..voor een populatie van gemiddeld 70 vogels (seizoensgemiddelde).
Slobeend	Behoud ..voor een populatie van gemiddeld 20 vogels (seizoensgemiddelde).
Grauwe gans	Behoud ..voor een populatie van gemiddeld 510 vogels (seizoensgemiddelde).
Brandgans	Behoud ..voor een populatie van gemiddeld 160 vogels (seizoensgemiddelde).
Krooneend	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied.
Krakeend	Behoud ..voor een populatie van gemiddeld 90 vogels (seizoensgemiddelde).
Smient	Behoud ..voor een populatie van gemiddeld 15.600 vogels (seizoensgemiddelde).
Meerkoet	Behoud ..voor een populatie van gemiddeld 4.500 vogels (seizoensgemiddelde).
Lepelaar	Behoud ..voor een populatie van gemiddeld 2 vogels (seizoensgemiddelde).

5.3.1 Voorkomen kwalificerende vogelsoorten nabij het plangebied

Uit het (concept) gebiedendocument (Ministerie van LNV, 2007) blijkt dat het Natura 2000- gebied Markermeer en IJmeer is aangewezen op basis van regelmatige vogeltellingen. Het Rijksinstituut voor Integraal Zoetwaterbeheer en Afvalwaterbehandeling (RIZA, huidige RWS Waterdienst) voert deze tellingen maandelijks uit in vaste teltrajecten. Het plangebied camping-jachthaven ligt in het teltraject 117 zoals op onderstaande figuur 8 is te zien. Op basis van de opgevraagd monitoringsgegevens(zie bijlage 2) van het RIZA over de periode 2001-2005 kan nauwkeurig inzicht verkregen worden in de aantallen kwalificerende vogels die in de kustzone van Camping-jachthaven Uitdam gedurende een lange periode verbleven.

Op basis van de telgegevens van de jaren 2001 t/m 2005 kan worden geconcludeerd dat een deel van de kwalificerende vogelsoorten niet voorkomt in de teltrajecten nabij het plangebied (bijlage 2).

Uit overleg met het RIZA blijkt dat alle vogelsoorten die aangetroffen worden tijdens de tellingen worden geregistreerd. Het ontbreken van soorten binnen de telgegevens geeft dan ook aan dat de soorten niet in de teltrajecten zijn aangetroffen. Daarnaast wordt gezocht naar specifieke soorten. Uit de telgegevens blijkt dat een aantal van deze soorten niet in het teltrajecten zijn aangetroffen tijdens de maandelijkse tellingen in de jaren 2001-2005 (bijlage 2). Hieruit kan geconcludeerd worden dat het teltraject niet van belang is voor de volgende kwalificerende soorten:

Figuur 8. Camping jachthaven Uitdam maakt onderdeel uit van teltraject 117.

- Grote zaagbek
- Nonnetje
- Topper
- Zwarte stern
- Lepelaar
- Slobeend
- Krooneend

De reden hiervan ligt in het feit dat het biotoop ter plaatse niet geschikt is voor de betreffende soorten of vanwege het feit dat de soort alleen kortstondig en in zeer lage aantallen over het gebied trekt.

Van de resterende kwalificerende soorten komen zes soorten nauwelijks voor in teltraject 117. De volgende zes soorten zijn in 48 telmomenten (4 jaar * 12 tellingen) maar een beperkt aantal keren waargenomen (3 maal of minder).

- Tafeleend
- Aalscholver
- Brilduiker
- Krakeend
- Visdief
- Dwergmeeuw

De Tafeleend werd in de jaren 2001-2005 slechts éénmaal waargenomen, in maart 2003 werd een groepje van 10 individuen aangetroffen. De Aalscholver werd slechts 3 maal aangetroffen (2 maal één individu, 1 maal 6 exemplaren). De Brilduiker is twee maal waargenomen; in januari 2002 waren 15 individuen ter plaatse en in januari 2005 vijf exemplaren. Driemaal is één visdief waargenomen op teltraject 117. De Krakeend is slechts drie keer aangetroffen met een maximaal aantal van vijf vogels in januari 2005. Eenmaal werd de schaarse Dwergmeeuw aangetroffen, in juli 2002 werd een groep van 24 individuen waargenomen. Gezien de aangetroffen aantallen van bovenstaande soorten ten opzichte van de totale gemiddelde maximum aantallen in het IJmeer en Markermeer (zie factsheets Bijlage 2) wordt er van uitgegaan dat het plangebied geen tot zeer beperkte betekenis heeft voor deze soorten.

Uit de telgegevens blijkt dat de volgende zes kwalificerende soorten met regelmaat in de telzone zijn aangetroffen (meer dan 3 maal).

- Fuut
- Kuifeend
- Meerkoet
- Brandgans
- Grauwe gans
- Smient

Futen worden het hele jaar gezien, tijdens de herfst en winter vormen ze veelal grote groepen en in het voorjaar hebben ze eigen territoria. In januari 2004 werd het hoogste aantal waargenomen, 45 exemplaren. Tijdens het voorjaar en de zomermaanden is de soort vaak afwezig, waarschijnlijk broeden ze niet of incidenteel in het gebied. Smienten en Brandganzen foerageren tijdens de winterperioden op graslanden en verblijven op het water om te rusten of te slapen. Viermaal zijn grote groepen Brandganzen tijdens de wintermaanden (november - februari) waargenomen in het gebied (125 tot 4550 exemplaren). Smienten worden eveneens met regelmaat tijdens de wintermaanden (december - maart) waargenomen. Beide wintergasten zijn geheel afwezig van april tot oktober. Meerkoeten zijn het gehele jaar aanwezig met aantalpieken in najaar en winter. Grote groepen Kuifeenden worden gedurende de wintermaanden waargenomen. Van april tot en met november is de soort incidenteel waargenomen. Middelgrote groepen (20-125 exemplaren) Grauwe ganzen worden vooral tijdens de zomermaanden in het gebied waargenomen. In onderstaande overzicht is de aanwezigheid van de kwalificerende vogelsoorten en de periode van aanwezigheid samengevoegd in tabelvorm.

Tabel 3: Voorkomen van kwalificerende vogels nabij plangebied (in telzone 117) in de periode 2001-2005 op basis van maandelijkse vliegtuigtelling uitgevoerd door het RIZA. (afwezig=geen waarnemingen; beperkt= < 4 waarnemingen; aanwezig=> 4 waarnemingen; (*=lage aantallen (max. 15) werden waargenomen tijdens de zomermaanden))

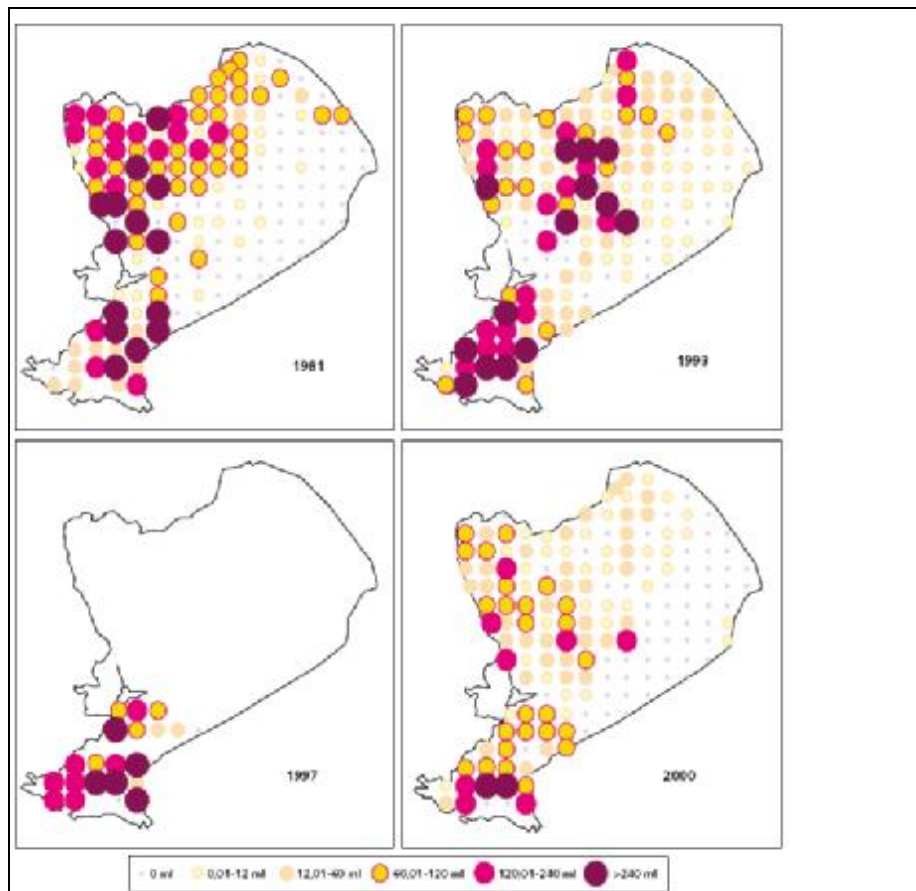
Soort	Voorkomen in telzone 117 (2001-2005)	Maanden aanwezigheid vogels
Fuut	aanwezig	januari- december
Meerkoet	aanwezig	januari- december
Grauwe gans	aanwezig	januari- augustus
Brandgans	aanwezig	november- februari
Smient	aanwezig	november -maart
Kuifeend	aanwezig	september -maart*
Tafeleend	beperkt	september -maart
Krakeend	beperkt	november -april
Aalscholver	beperkt	april- oktober
Brilduiker	beperkt	november -maart
Dwergmeeuw	beperkt	maart- april
Visdief (broedvogel)	beperkt	april- september
Slobeend	afwezig	n.v.t.
Krooneend	afwezig	n.v.t.
Topper	afwezig	n.v.t.
Lepelaar	afwezig	n.v.t.
Nonnetje	afwezig	n.v.t.
Zwarte stern	afwezig	n.v.t.
Grote zaagbek	afwezig	n.v.t.

Op grond van de aanwezigheid, al dan niet zeer beperkt, van een deel van de kwalificerende vogels in (de omgeving van) het plangebied, zijn factsheets van de betreffende soorten opgesteld.

5.3.2 Aanwezigheid biotopen

Gedurende de periode 2001-2005 zijn zeven vogelsoorten niet waargenomen nabij camping-jachthaven. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de soort zeer zeldzaam is, slechts kortstondig aanwezig is, of dat het biotoop ter plaatse niet geschikt is voor de betreffende soort

Voor de Lepelaar is het gebied biotoop ter plaatse totaal ongeschikt vanwege het ontbreken van doorwaadbare slikoevers en moerassen. De Slobeend bevindt zich veelal in ondiep water met plas-draszones en rietkragen om te foerageren en te rusten. Deze rietkragen komen nauwelijks voor in telzone 117. De Krooneend komt in het Markermeer met name voor in de Gouwzee bij Marken. Hier komt de vogel specifiek voor vanwege het voorkomen van ondergedoken waterplanten (zoals kranswieren). De foerageermogelijkheden zijn daar vanwege de geringe waterdiepte en het voorkomen van kranswiervelden meer geschikt dan in teltraject 117. Kranswiervelden zijn niet aanwezig voor de kust van Uitdam (zie ook figuur 10). Toppers komen ter plaatse niet voor, aangezien deze vogels bij voorkeur verder uit de kust verblijven (Van Eerden, 2005). De Zwarte stern is een incidentele doortrekker. Het visetende Nonnetje en de Grote zaagbek zijn niet aangetroffen door het RIZA. De soorten komen in lage dichtheden voor in het Markermeergebied, wat de trefkans gedurende tellingen klein maakt. De afwezigheid van de soorten in telzone 117 geeft aan dat naar alle waarschijnlijkheid de foerageeromstandigheden (o.a. voedselbeschikbaarheid, doorzicht van het water) ongunstig zijn.

Figuur 9: Biovolume (ml per m²) van Driehoeksmosselen in het Markermeer

Het biotoop in de omgeving van camping-jachthaven Uitdam is met name geschikt voor mosseletende en grasetende watervogels vanwege de ligging in het grasrijke waterland. De condities voor bodemfauna-etende watervogels zijn halverwege de jaren negentig sterk achteruitgegaan. De absolute hoeveelheid driehoeksmosselen is sterk achteruitgegaan voor de hoeveelheid grotere mosselen is in de periode 2000 - 2002 sterk afgenomen (Noordhuis, 2003), zie ook figuur 9.

5.4 Habitatrichtlijngebied Markermeer & IJmeer

Delen van het Markermeer/IJmeer zijn, zoals reeds genoemd, aangewezen als Habitatrichtlijngebied vanwege het voorkomen van een groot veld sterkranswielveld (H3140) tussen Marken en het vaste land in de Gouwezee. Deze velden zijn van belang als foerageergebied voor grote aantallen duikende herbivore watervogels zoals de Krooneend, Tafeleend of Meerkoet. Daarnaast is het gehele beschermde gebied van belang voor twee Habitatrichtlijnsoorten, de Meervleermuis en de Rivierdonderpad. In onderstaande tabellen zijn de huidige status en landelijke doelen en kwalificerende soorten en habitats weergegeven. Deze doelen zijn opgenomen in het concept gebiedendocument Markermeer en IJmeer.

Tabel 4: Huidige status en doelstelling per kwalificerende habitat en habitatsoort.

Habitatype/soorten	Staat van in-standhouding	Rel. bijdrage van het gebied aan de NL pop.	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit
-Kranswierwateren	--	++	=	=
-Rivierdonderpad	-	+	=	=
-Meervleermuis	-	+	=	=

Tabel 5: In het ontwerpbesluit Markermeer en IJmeer zijn de volgende concrete instandhoudingsdoelen voor dit gebied opgenomen

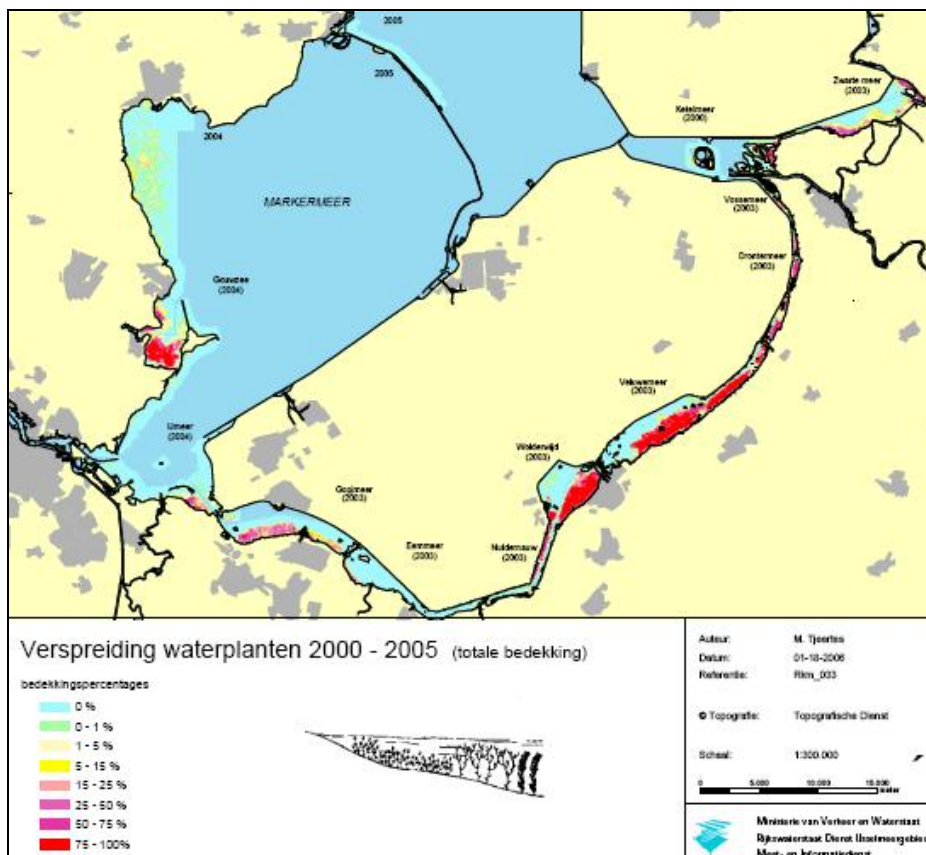
Soort	Doelstelling
Kranswierwateren	Behoud oppervlakte en kwaliteit.
Rivierdonderpad	Behoud verspreiding, omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.
Meervleermuis	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

5.3.2 Voorkomen kwalificerende habitats (-soorten) nabij het plangebied

In onderstaande paragraaf wordt per kwalificerende soort beoordeeld of deze natuurwaarden nabij het plangebied aanwezig zijn.

Kranswierwateren

Grootschalige kranswiervegetaties bevinden zich net name in de Gouwee tussen Marken en het vasteland, in de ondiepe delen van het Markermeer tussen Volendam en Hoorn en voor de kust van Muiden. Daarnaast zijn kranswiervelden talrijk in de verschillende delen van de randmeren (figuur 10). Uit onderstaande verspreidingskaart (Smits, 2005) komt naar voren dat er geen kranswiervelden ter hoogte van de camping aanwezig zijn.

Figuur 10: De verspreiding van waterplanten in de periode 2000-2005 in het Markermeer en de randmeren (Smits, 2005)

De Meervleermuis

De Meervleermuis is een soort die zich in de zomer vooral thuis voelt in waterrijke gebieden met moerassen, weiden en bossen. In Nederland is de Meervleermuis met name te vinden in de open veenweidegebieden en zeekleigebieden in het westen, noorden en in iets minder mate ook het midden en zuidwesten van Nederland. In het westen en noorden van Nederland is de soort plaatselijk algemeen. De soort foerageert bij voorkeur boven grote wateren en kanalen en strekt zich uit over tientallen kilometers. De Meervleermuis vangt insecten vanaf het wateroppervlak met behulp van zijn grote achterpoten. 's Zomers leven Meervleermuizen in grote kolonies. Het zwaartepunt van de Europese verspreiding ligt in Nederland. Kolonies van Meervleermuizen bevinden zich hoofdzakelijk in gebouwen, zoals in kerkgebouwen, in de spouwmeren en onder dakpannen. In Nederland zijn 45 kraamkolonies bekend, de totale populatie wordt geschat op 10.000 dieren (Bron: vleermuis.net). Van de Meervleermuis zijn binnen de provincie Noord-Holland 14 kolonies vastgesteld waarvan 10 kraamkolonies. Een groot deel van deze kolonies verblijft in spouwmuren van woonhuizen (Noord-Holland, 2002).

In de winter verblijven Meervleermuizen in grote kolonies. Voor zover bekend overwinteren Meervleermuizen in Nederland in bunkers, forten, vestingwerken, oude steenfabrieken en kelders. Waarnemingen van overwinterende Meervleermuizen in Noord-Holland zijn schaars. Een klein aantal exemplaren overwintert sinds enkele jaren in bunkers in de duinen van Zuid-Kennemerland (Provincie Noord-Holland, 2002). In bijlage 3 is een indicatie gegeven van de bekende winter- en zomerverblijven van vleermuizen binnen de provincie Noord-Holland. De kaarten zijn weergegeven in de provinciale brochure 'Rekening houden met Habitatrichtlijnsoorten in Noord-Holland'. Uit de verspreidingskaartjes blijkt dat gedurende de winter vleermuizen in bunkers in de duingebieden verblijven of in oude gebouwen (forten) in het Gooi en omgeving. De zomerverblijven en kraamkolonies zijn meer random verspreid over de provincie. In de omgeving van Uitdam zijn geen verblijfplaatsen.

Het Markermeer fungeert als foerageergebied van kolonies buiten het gebied en is van belang als verbindingroute naar kraamkolonies en andere verblijfplaatsen (concept gebiedendocument, 2007). Overdag verblijft de Meervleermuis in ijskelders, kerken en andere oude gebouwen in de omgeving. Aangenomen mag worden dat de soort, buiten de winterperiode, in de directe omgeving van camping-jachthaven Uitdam aanwezig is.

Rivierdonderpad

In paragraaf 4.2 is aangegeven dat recente inzichten duidelijk hebben gemaakt dat in de langzaam stromende en stilstaande wateren in Nederland een ander Rivierdonderpad (*C. perifretum*) voorkomt dan de soort die is opgenomen in het aanwijzingsbesluit (*C. gobio*). Zoals aangegeven in paragraaf 4.2 is het waarschijnlijk dat op de verharde oevers nabij de camping de algemene variant van de twee 'nieuwe' soorten voorkomt. De strikt beschermde Rivierdonderpad komt voor op allerlei verharde delen onder het wateroppervlak. De met puin versterkte oevers langs de camping vormen een geschikt leefgebied voor de soort.

5.5 Conclusies voorkomen beschermde N2000-waarden

Concluderend kan gesteld worden dat teltraject 117, waar het plangebied camping-jachthaven aan grenst, niet van belang is voor een aantal kwalificerende vogelsoorten. Gedurende de maandelijkse vliegtuigtellingen over de periode 2001-2005 uitgevoerd door het RIZA zijn de volgende kwalificerende vogelsoorten niet aangetroffen; Grote zaagbek, Nonnetje, Topper, Lepelaar, Slobeend, Krooneend en Zwarte stern. Voor deze soorten zijn directe effecten van de uitbreiding op de instandhoudingsdoelen uitgeslo-

ten, deze soorten worden derhalve in het vervolg van de beschouwing niet meer in beschouwing genomen.

Uit de telgegevens van het RIZA blijkt dat een zestal kwalificerende vogels (Fuut, Kuifeend, Meerkoet, Brandgans, Grauwe gans en Smient) regelmatig werden aangetroffen in teltraject 117 in de omgeving van Camping-jachthaven Uitdam. Voor deze soorten en de overige in beperkte mate aanwezige soorten (Tafeleend, Aalscholver, Brilduiker, Krakeend, Visdief en Dwergmeeuw) zal een effectbeoordeling van de plannen plaatsvinden. De ecologische gegevens van deze soorten zijn uitgewerkt in de factsheets.

Kuifeend, Smient en Brandgans zijn wintergasten die (nagenoeg) alleen in de periode november tot en maart worden aangetroffen in teltraject 117. Meerkoet, Fuut en Grauwe gans zijn het gehele jaar in lagere aantallen aanwezig in deze zone. Deze soorten zijn zowel lokaal broedende vogels als wintergast.

Het beschermde habitatype, Kranswiervelden, komt niet voor nabij de camping-jachthaven. Beide habitatsoorten, Meervleermuis en Rivierdonderpad, waarvoor het Markermeer & IJmeer een instandhoudingsdoelstelling heeft zijn in de omgeving van het plangebied te verwachten. De verharde oeverzone van de camping-jachthaven aan het IJmeer vormt een geschikt leefgebied voor de Rivierdonderpad. Daarnaast is het gehele IJmeer en Markermeer een geschikt jachtgebied voor de Meervleermuis. Foeragerende exemplaren zijn in de directe nabijheid van de camping-jachthaven boven het water van het IJmeer te verwachten. Verblijfplaatsen van de Meervleermuis zijn niet op de camping te verwachten.

6 Toetsing aan de Natuurbeschermingswet

Conform de Natuurwetgeving 1998 in Nederland en Europa dient de voorgenomen ingreep te worden getoetst op (mogelijk) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van het Natura-2000 gebied. In dit hoofdstuk is waar mogelijk onderscheidt gemaakt in tijdelijke versturende effecten en permanente effecten. In tabel 3 is weergegeven welke vogels aanwezig, beperkt aanwezig of afwezig zijn nabij de camping-jachthaven. Voor alle aanwezige kwalificerende vogelsoorten (6 vogels) en beperkte aanwezige kwalificerende vogelsoorten (6 vogels) is een factsheet gemaakt. In een factsheet zijn per vogelsoort het gedrag, foerageergedrag, verspreidingsgegevens, verstoring gevoeligheid, instandhoudingsdoel en trend-gegevens gecombineerd.

Paragraaf 6.1 beschouwt in algemene zin de mogelijke effecten van de ontwikkeling van camping-jachthaven op de aanwezige natuurwaarden. In paragraaf 6.2 wordt getoetst aan de hand van het beoordelingskader van Bureau Waardenburg (2007) of deze effecten significant zijn (inclusief cumulatieve effecten). Hierbij is het nuttig om per vogelsoort de betreffende factsheet te raadplegen om uitgebreidere informatie te vinden over onder andere het gedrag en verspreiding van de betreffende vogelsoort.

6.1 Gevolgen van de ingreep

De camping met vakantiewoningen en de jachthaven zullen versturende effecten op de N2000 waarden van het Markermeer & IJmeer met zich meebrengen. Aard en omvang van deze versturende effecten worden nader toegelicht.

Verstoring is een verzamelbegrip voor een veelheid aan aspecten, zoals geluidsverstoring, lichtverstoring, visuele verstoring en verstoring door recreatie en vaarbewegingen en menselijke activiteiten. Versturende effecten kunnen worden onderscheiden in tijdelijke en permanente effecten op de aanwezige natuurwaarden.

Gedurende de inrichting van de camping-jachthaven treden er tijdelijke effecten op zoals geluidshinder en verstoring door menselijke activiteiten. Deze effecten zijn alleen in de directe omgeving van de camping-jachthaven te verwachten. Permanente effecten zijn vooral te verwachten tijdens de exploitatiefase als gevolg van menselijke activiteiten op de camping en van een toename van het aantal vaarbewegingen op het Markermeer en IJmeer.

De volgende verstoringen worden verwacht als gevolg van het beoogde plan.

- Verstoring door activiteiten in de jachthaven en op de camping

Activiteiten die op de camping en in de jachthaven plaatsvinden veroorzaken geluid en bewegingen van mensen en boten. Zoals bij de planbeschrijving is beschreven wordt het aantal ligplaatsen in de haven uitgebreid van 300 tot 550. Het aantal campingplaatsen blijft gelijk (200), de stacaravans (325) met vaste gasten worden vervangen door 250 vakantiewoningen. De bezettingsgraad op jaarbasis van de camping (het kampeerterrein voor tenten e.d.) is 20 % met pieken op Pinksteren, Hemelvaart en in het hoogseizoen in de zomer (ca. 6 weken). De bezettingsgraad van de camping ligt dan tussen de 50 en 80 procent, dat mede afhankelijk is van het weer.

De ontwikkeling op de camping-jachthaven zal niet resulteren in een toename van het huidige aantal kampeers op de camping. Dit betekent dat hier nauwelijks sprake is van een toename van versturende effecten.

Een positief bij-effect van de omvorming van stacaravans naar vakantiewoningen is de vermindering van de geluidsverstoring door jetski's. Naar verwachting zullen de nieuwe

(tijdelijke) bewoners minder intensief gebruik maken van jetski's dan de huidige vaste staanplaatshouders. Aangezien jetski's hoofdzakelijk buiten de vaargeul nabij de oeverzone varen, zal deze afname in gebruik een bijdrage leveren aan een vermindering van de directe verstoring van rustende vogels nabij de oeverzone en strekdammen. Beoordeling van deze versturende effecten op watervogels worden op basis van de LNV effect indicator in de factsheets meegenomen (bijlage 3).

- **Biotoopverlies door ruimtebeslag**

Door de aanleg van een jachthaven wordt ruimte in beslag genomen in het IJmeer die niet meer door watervogels kan worden benut. De haven zal ruim 2 ha uitbreiden, waarvan deels in het Natura-2000 gebied (zie figuur 5). Vergeleken met het totale oppervlak van het Natura-2000 gebied (68.508 ha) zal het effect te verwaarlozen zijn. Een positief bij-effect kan zijn dat door de lokale verdieping tot 2,5 meter - NAP - en de verwijdering van plaatselijk slib - er een klein habitat bijkomt voor de driehoeksmossel door het vrijkomen van zandig substraat (kan als mitigerende maatregel opgevoerd worden).

- **Verstoring door vaarbewegingen**

In het Markermeer en IJmeer nabij de camping is als gevolg van de uitbreiding van het aantal ligplaatsen een toename van het aantal vaarbewegingen ter hoogte van Uitdam te verwachten. In welke mate werkt dit door in de verstoring van watervogels?

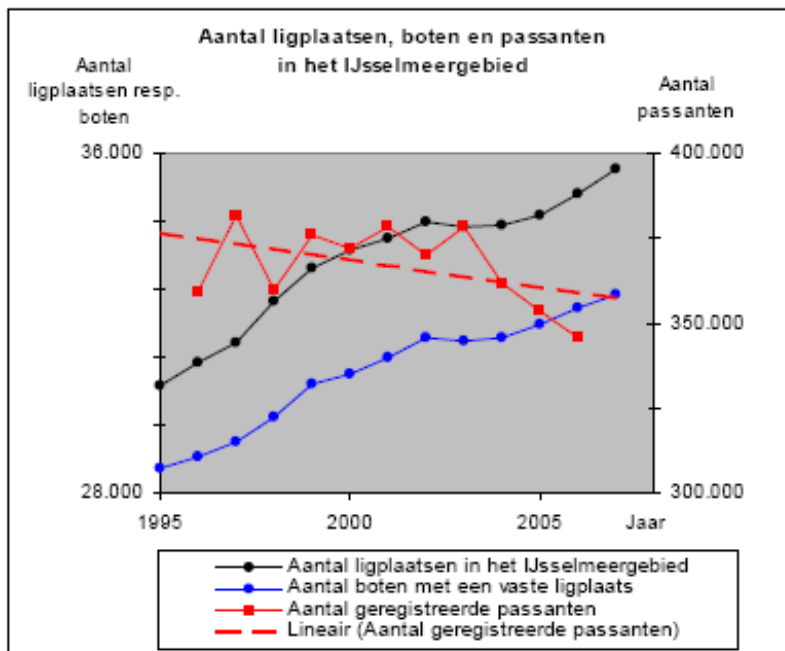
Om hierop een antwoord te kunnen geven en te kunnen bepalen wat het effect ervan zal zijn, wordt eerst nader ingegaan op een aantal aspecten van de recreatievaart.

Toelichting recreatievaart

De hoofdvaarroute nabij Uitdam loopt van zuid naar noord (en vice versa) en ligt mede door de vuurtoren van Marken minimaal 3 kilometer van de kust. Vaste gasten en passanten maken bewust de keuze om op de Camping-jachthaven Uitdam te overnachten. De camping-jachthaven is in tegenstelling tot havens in historische havensteden een jachthaven met relatief weinig passanten. Zeil- en motorschepen maken de bewuste keuze om van en naar de jachthaven te varen. Het is onwaarschijnlijk dat deze schepen binnen de 100 meter zone van de kust ten noorden of ten zuiden van de camping-jachthaven gaan varen. Door ondiepte, de aanwezigheid van obstakels (visnetten) en minder wind zijn de zones nabij de oevers weinig geliefd voor watersporters. Direct voor de kust vindt naar verwachting geen intensief vaarverkeer plaats van motorboten of zeiljachten.

Het aantal vaarbewegingen naar en van de Camping-jachthaven Uitdam zal door de uitbreiding maximaal verdubbelen (van 300 tot 550 ligplaatsen). Het totaal aantal ligplaatsen aan het IJmeer is nu 3400, er wordt een autonome groei naar 6000 ligplaatsen in 2030 verwacht. De bijdrage van de uitbreiding van Camping-jachthaven Uitdam bedraagt 250 ligplaatsen en omvat 9.6 % van de verwachte groei aan ligplaatsen. Voor het hele IJsselmeer- en Randmerengebied wordt uitgaan van 34.276 ligplaatsen in 2004 tot ca. 46.800 in 2030 (Stichting Waterrecreatie). Ca. 2% daarvan komt voor rekening van de geplande uitbreiding van de jachthaven van Uitdam.

Deze groei van het aantal boten betekent niet automatisch dezelfde groei in het aantal vaarbewegingen. Uit onderzoek (WaterrecreatieAdvies, februari 2006) kwam naar voren dat het aantal boten in het IJsselmeergebied (inclusief de randmeren) over de periode 1995-2006 is toegenomen, terwijl het aantal vaarbewegingen in het IJsselmeergebied deze trend niet volgt maar zelfs afneemt (figuur 11).

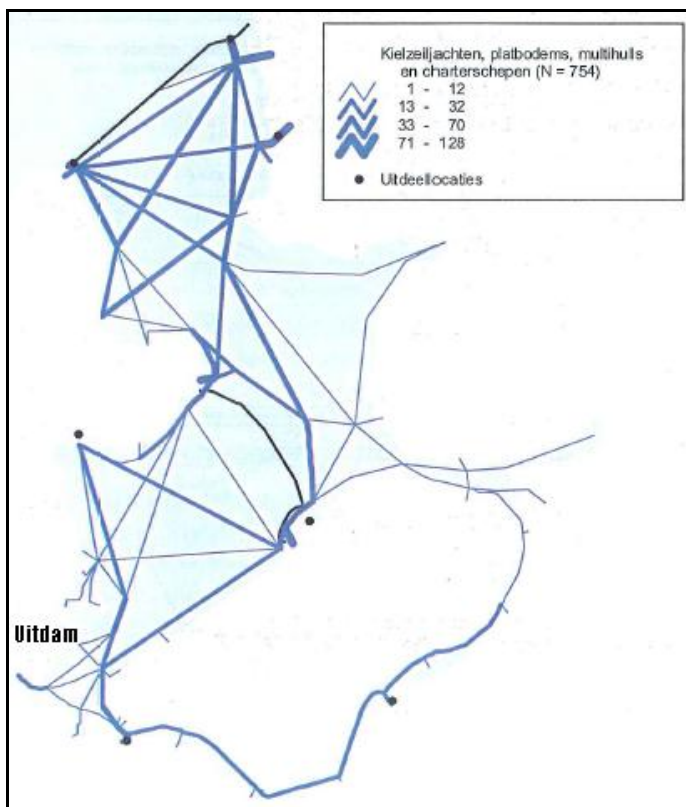
Figuur 11: Aantal ligplaatsen versus passanten in de periode 1995-2006 in het IJsselmeergebied (WaterrecreatieAdvies, 2006)

Een mogelijke oorzaak hiervan ligt in het feit dat het vaargedrag verandert, een constatering die ook door Rijkswaterstaat wordt bevestigd (tellingen van sluispassages). Een meer gevarieerde tijdbesteding zou hieraan ten grondslag kunnen liggen (men gaat vaker voor korte vakanties naar het buitenland en vaart minder). De boten worden ook groter en brengen meer vaartijd buiten het IJsselmeergebied door.

Modelmatige benadering door het RIZA toonden aan dat er negatieve effecten zouden optreden voor watervogels bij een toename van het aantal recreatievaartuigen. Echter het kwantificeren van de bijdrage van de uitbreiding van één enkele jachthaven is zeer gecompliceerd. Mede in dat kader heeft er onderzoek plaatsgevonden naar de cumulatieve effecten van de voorgenomen toename van de recreatievaart in het IJsselmeergebied in opdracht van de drie IJsselmeerprovincies (Waardenburg, 2007). Hierbij is het onderzoeksmodel (zogenaamd RIZA-model) gebruikt om het areaal en intensiteit van het verstoord wateroppervlak door de recreatievaart in het IJsselmeergebied voor de komende jaren te simuleren.

Bij de uitgangspunten van dit model kunnen wel een aantal kanttekeningen geplaatst worden. De resultaten van het RIZA-model (percentage verstoord areaal) kunnen niet één op één vertaald worden naar het areaal verdreven vogels. Vogels vertonen namelijk soortspecifiek gedrag in tijd en ruimte: variatie in dag-nacht ritme, seizoensafhankelijke spreiding en het verblijf gedurende de dag op verschillende locaties (open water, luwe zones kust). Deze nuanceringen ten aanzien van het soortspecifieke gedrag zijn in de factsheets verwerkt.

Bekend is ook dat recreatievaartuigen in het algemeen redelijk vaste vaarpatronen en routes volgen (dus niet at random) waarbij ondiepe zones nabij de kust worden gemeden (WaterrecreatieAdvies februari 2003). Figuur 12 geeft de mogelijke vaarroutes van zeilboten aan in het IJsselmeergebied (op basis van een enquête onder 754 zeilboten; de haven van Uitdam is niet bevraagd).

Figuur 12: Hoofdvaarroutes in IJsselmeergebied.

Vanuit Uitdam lopen 2 routes. Het merendeel van de vaartuigen dat als gevolg van de uitbreiding van de jachthaven met 250 ligplaatsen zal uitvaren, maakt gebruik van de vaarroute en zal alleen de intensiteit in die route verhogen (en de ondiepe kustzone midden). De door verstoring beïnvloede gebieden zullen daarom naar verwachting niet substantieel toenemen. Daar komt nog eens bij dat een van de normale vaarroute afwijkende boot, surfplank of jetski meer verstoring kan opleveren dan tientallen grotere schepen die het gebruikelijke traject volgen.

Ook het vaarseizoen loopt niet synchroon met de aanwezigheid van watervogels in het IJmeer en Markermeer. In bijlage 2 zijn de maandelijkse monitoringsgegevens weergegeven en het watersportseizoen. Het vaarseizoen loopt volgens HISWA van 1 april tot 1 november. Vaarbewegingen door recreatievaartuigen hebben voornamelijk plaats gedurende de dag in het zomerseizoen van mei tot en met september met een hoogseizoen in juli - augustus. Buiten de vakantieperiodes wordt hoofdzakelijk in de weekenden gevaren. Naast deze pieken in het seizoen zijn er ook variaties in binnen dag, de meest intensieve tijden op het water zijn tussen 10.00 en 17.00. Dit betekent dat bij de beoordeling deze perioden (jaar, dag) in relatie moeten worden gebracht met de aanwezigheid van de watervogelsoorten.

Deze overwegingen worden in de kwalitatieve beoordeling van de versturende effecten in de factsheets van de recreatievaart op de aanwezige watervogels meegenomen.

Wat betreft verstoringsafstanden van watervogels is uit onderzoek naar de verstoringsgevoeligheid van watervogels naar voren gekomen dat groepen Kuif- en Tafeleenden opvliegen bij benadering door zeilboten tot respectievelijk 275 en 350 meter, de bena-

deringsafstand (Batten, 1977 uit Krijgsveld *et al*, 2004). Meerkoet (50 tot 120 meter) en Fuut (40 tot 175 meter) zijn het minst gevoelig voor verstoring voor naderende vaartuigen (o.a. Henkens 1996 uit Krijgsveld *et al*, 2004).

Om de storingsgevoeligheid van de relevante soorten in het plangebied te kunnen inschatten, worden in de factsheets de verstoringafstanden van Platteeuw (2005) gehanteerd. Door het gebruik van generieke verstoringafstanden wordt er echter geen rekening gehouden met gewinning van vogels aan verstoring.

6.2 Effecten bepaling

In onderstaande paragrafen wordt voor beide Habitatrichtlijnsoorten en de kwalificerende vogelrichtlijnsoorten bepaald welke negatieve effecten kunnen optreden als gevolg van de planontwikkeling.

Meervleermuis en Rivierdonderpad

Op of in de directe nabijheid van het plangebied zijn diverse individuen van de beschermde habitatsoorten Meervleermuis en Rivierdonderpad te verwachten.

De Meervleermuis foerageert 's nachts boven het open water en nabij de oevers van het Markermeer en IJmeer op insecten. Vleermuizen zijn in het algemeen zeer verstoringgevoelig en kwetsbaar in hun verblijfplaats voor verstoring. Op het plangebied zijn geen oude gebouwen, bunkers of kerken aanwezig waarin verblijfplaatsen van de Meervleermuis bekend zijn. Negatieve effecten op Meervleermuizen zijn alleen mogelijk op foeragerende of trekkende vleermuizen op het open water of langs de kust. Recent experimenteel onderzoek heeft aangetoond dat Meervleermuizen zeer gevoelig zijn als ze recht tegen een lichtbron in moet vliegen op een bestaande migratieroute. Daarnaast is aangetoond dat de negatief effect is op het foerageergedrag en het vliegpatroon. Daarentegen was er geen meetbaar effect op het aantal passerende vleermuizen op een verlichte migratieroute. Hoewel nog veel onduidelijk is over het effect van licht op Meervleermuizen over bijvoorbeeld het effect op de fitness van individuen is wel aangetoond dat verlichting in bepaalde omstandigheden verstorend werkt (Kuijper *et al*. 2008). De uitbreiding van jachthaven Uitdam heeft naar verwachting geen negatief effect op foeragerende vleermuizen op het IJmeer. Het ruimtebeslag op het foerageerareaal is verwaarloosbaar klein. Verstoring van foeragerende Meervleermuizen op het open water door de pleziervaart zal naar verwachting niet plaatsvinden aangezien de boten 's nachts niet varen. Een toename van verstoring door licht in vergelijking met de huidige situatie zal naar verwachting niet plaatsvinden. De aanlegsteiger van de jachthaven wordt slechts voor de recreanten verlicht. Er worden geen schijnwerpers gericht op het IJmeer. Rondom de jachthaven wordt een strekdam gerealiseerd waarlangs een natuurlijke oever gerealiseerd zal worden. De oevers van deze strekdam worden ecologisch ingericht zodat er ruimte ontstaat voor een opgaande begroeiing. De begroeiing zal uitstraling vanuit de camping-jachthaven, in tegenstelling tot de huidige situatie waarin geen begroeiing in de oeverzone aanwezig is, gedeeltelijk tegenhouden. De natuurlijke oeverzone zal een beter leefgebied vormen voor (water)insecten door de aanwezigheid van meer diversiteit van het habitat onder- en bovenwater. Dit zal een minimale positieve bijdrage leveren aan de foerageermogelijkheden voor vleermuizen waaronder Meervleermuis.

Het is uitgesloten dat als gevolg van de ontwikkelingen van camping-jachthaven Uitdam het instandhoudingsdoel van de Meervleermuis voor het Markermeer en IJmeer 'Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie' significant negatief wordt aangetast.

Zoals aangegeven in paragraaf 4.3 en 4.4 komt de Rivierdonderpad naar verwachting voor op de stortstenen langs de camping-jachthaven. Deze vissoort is weinig mobiel waardoor gedurende het verwijderen van de huidige oever op het plangebied het verstoren van de Rivierdonderpad niet uitgesloten is. Gedurende de realisatiefase is een deel van het plangebied min of meer ongeschikt voor de soort als leefgebied. Na oplevering van de nieuwe jachthaven met de nieuwe verlengde natuurlijke oeverzone wordt het hele plangebied weer geschikt als leefgebied. Door het gebruik van stenige materialen wordt er nieuw leefgebied gecreëerd voor deze aan verharde oevers gebonden soort. Aangezien het plangebied marginaal van omvang is in vergelijking met de totale oeverlengte in het Markermeergebied (0.3 %) is een significant negatief effect gedurende de aanlegfase op het instandhoudingsdoel 'Behoud verspreiding, omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie' van de Rivierdonderpad in het Natura 2000-gebied Markermeer en IJmeer uitgesloten. Na afronding van de realisatie is nieuw leefgebied aanwezig voor de soort.

Effecten op kwalificerende vogels in de kustzone in aanlegfase en gebruiksfase
In bijlage 2 zijn de monitoringgegevens weergegeven van de vogels nabij camping-jachthaven Uitdam in teltraject 117 gedurende de periode 2001-2005. Om het relatief belang van het teltraject voor de kritische soorten te bepalen zijn deze gegevens ongerekend naar het seizoensgemiddelde. Na deze omzetting zijn de waarden in percentages van het instandhoudingsdoel uitgedrukt, zoals deze zijn opgenomen in het concept aanwijzingsbesluit. Op basis van deze gegevens kan een uitspraak gedaan worden over het belang van telzone 117 in relatie tot het gehele Markermeer en IJmeer gebied. De instandhoudingsdoelen zijn gedefinieerd als het seizoensgemiddelde over een reeks van 5 referentie jaren (99/00-03/04) van de maanden juli tot en met juni. Om onderscheid te kunnen maken in het watersportseizoen (mei tot en met september) en het gehele jaar is het seizoensgemiddelde in telzone 117 bepaald over het gemiddelde van de periode 2001-2005 en het gemiddelde van mei tot september in dezelfde periode (het recreatieseizoen).

Tabel 2: Relatief belang van de telzone 117 in relatie tot het instandhoudingsdoel.

Soort	Instandhoudingsdoel seizoens gemiddelde 1999/2000-2003/2004	Gemiddeld aantal vogels per telmoment uitgedrukt in Seizoensgemiddelde (1 jaar) en Recreatieseizoen (mei-sept)	Seizoenspercentage / Recreatie percentage (als percentage van instandhoudingsdoel)	Verstoorde vogels (Recreatie percentage)
Fuut	170	2.5/ 1.0	1.5 % / 0.6 %	0.1 %
Meerkoet	4.500	4.7 / 4.6	0.1 % / 0.1 %	0.0 %
Grauwe gans	510	6.6 / 10.0	1.3 % / 2.0 %	0.5 %
Brandgans	160	134.9 / 0	84.3 % / 0.0 %	0.0 %
Smient	15.600	66.5 / 0	0.4 % / 0.0 %	0.0 %
Kuifeend	18.800	53.9 / 3.8	0.3 % / 0.0 %	0.0 %
Tafeleend	3.200	0.2 / 0.0	0.0 % / 0.0 %	0.0 %
Krakeend	90	0.2 / 0.1	0.2 % / 0.1 %	0.0 %
Aalscholver	2.600	0.2 / 0.4	0.0 % / 0.0 %	0.0 %
Brilduiker	170	0.4 / 0.0	0.2 % / 0.0 %	0.0 %
Dwergmeeuw	-	0.5 / 1.2	- / -	-
Visdief (br.v.)	630 paar	0.1 / 0.2	0.0 % / 0.0 %	0.0 %
Slobeend	20	niet aangetroffen	niet aangetroffen	niet aangetroffen
Krooneend	-	niet aangetroffen	niet aangetroffen	niet aangetroffen
Topper	70	niet aangetroffen	niet aangetroffen	niet aangetroffen
Lepelaar	2	niet aangetroffen	niet aangetroffen	niet aangetroffen
Nonnetje	80	niet aangetroffen	niet aangetroffen	niet aangetroffen
Zwarte stern	-	niet aangetroffen	niet aangetroffen	niet aangetroffen
Grote zaagbek	40	niet aangetroffen	niet aangetroffen	niet aangetroffen

Uit tabel 4 kan geconcludeerd worden dat seizoensgemiddelde en recreatie-seizoensgemiddelde in absolute aantallen vogels laag is (kolom 2). Alleen voor de Fuut, Meerkoet, Grauwe gans en Kuifeend zijn gemiddeld altijd 1 of meerdere vogels in de telzone gedurende het gehele jaar aanwezig.

Voor enkele soorten is het seizoensgemiddelde enkele tientallen individuen terwijl het recreatie-seizoen-gemiddelde slechts enkele individuen telt. Dit geldt bijvoorbeeld in extreme vorm voor de Brandgans, Smient en Kuifeend. Deze conclusie onderschrijft de informatie zoals opgenomen in de factsheets dat de betreffende soorten hoofdzakelijk buiten het watersportseizoen in het Markermeer & IJmeer aanwezig zijn.

Bij het omzetten van deze absolute aantallen in percentages van het instandhoudingsdoel blijkt dat het percentage voor bijna alle soorten tussen de 0 % en de 1 % ligt. Bij enkele drie soorten is het relatief belang van telzone 117 hoger dan 1% van het instandhoudingsdoel. Dit geldt voor de Fuut (1.5 %), Grauwe gans (1.3 %) en Brandgans (84.3 %) voor het seizoensgemiddelde en voor de Grauwe gans tevens voor het gemiddelde over het watersportseizoen (2.0 %).

Het zeer hoge percentage van de Brandgans kan verklaard worden uit het feit dat de soort twee maal is waargenomen in zeer hoge aantallen (februari 2002: 1400 vogels, januari 2003: 4500 vogels) in telzone 117 terwijl het instandhoudingsdoel van de soort is vastgesteld op 160 vogels. De Brandgans is niet aanwezig in het IJsselmeergebied gedurende het watersportseizoen, de trend ontwikkeling is positief, het gemiddeld seizoensgemiddelde van de soort bevindt zich sinds enkele jaren ruim boven het instandhoudingsdoel (zie ook factsheets).

Telzone 117 is qua omvang groter dan alleen het gebied nabij de camping-jachthaven. Op figuur 6 (blz. 21) is de begrenzing van telzone 117 aangegeven. Om een indicatie te krijgen van het maximaal aantal verstoorde vogels wordt 25% van het telvak als maximaal verstoord beschouwd. Hierbij is verstoringafstand van 300 meter voor watervogels aangehouden. Omdat de recreatiedruk speelt in de periode mei t/m september is in tabel 4 in de laatste kolom het aandeel verstoorde vogels als percentage van het instandhoudingsdoel gedurende het watersportseizoen uitgedrukt.

6.3 Cumulatie van effecten

In overleg met de provincie Noord Holland worden de volgende uitbreidingen meegenomen bij de bepaling van de cumulatieve effecten op de watervogels:

- Hoorn, de Schelphoek: 500 ligplaatsen
- Monnickendam, Marinahaven: 200 ligplaatsen
- Monnickendam, Zeilhoek: 200 ligplaatsen

De ontwikkelingen in de haven van Muiden zijn nog te prematuur om bij de bepaling van cumulatieve effecten te worden meegenomen.

Totaal gaat het om 1150 ligplaatsen (inclusief uitbreiding Uitdam). De genoemde havens behoren tot het type met een grote attractiewaarde en een hoge vaarmobiliteit. Dat betekent dat als uitvaartpercentage in het hoogseizoen 36% en in het laagseizoen 9% wordt gehanteerd (Waardenburg, 2007). Bij een volledige bezetting van alle ligplaatsen door nieuwe vaartuigen gaat het dus om een toename van 414 respectievelijk 104 vaartuigen in de directe omgeving van Uitdam. Deze verwachte toename geschiedt dan voornamelijk in het IJmeer en Noord-Hollandse kust van het Markermeer. Het totale aantal ligplaatsen in Markermeer, Gouwee en IJmeer (bijna 100% bezettingsgraad) bedraagt 7439 (gebaseerd op gegevens uit 2006). De toename van het aantal vaartuigen als per-

centage van het totaal aantal vaartuigen in dit watersysteem bedraagt dan 5,5% respectievelijk 1,4%.

Hoe vertaalt dit zich naar een verstorend effect op de kwalificerende soorten van het Markermeer & IJmeer?

Voor de cumulatieve effecten worden alleen de effecten op open water beschouwd. De effecten in de kustzone nabij de camping-jachthaven zijn beschouwd in paragraaf 6.2 (tabel 4). Nemen we de toetsingssoorten in het Markermeer & IJmeer in beschouwing, dan kunnen we op grond van de verspreidingskaarten van de kwalificerende soorten concluderen (zie factsheets) dat de verwachte toename van het aantal vaartuigen geen effect heeft op de kwalificerende soorten Fuut, Kuifeend, Meerkoet, Brandgans, Grauwe gans, Smient, Visdief, Dwergmeeuw, Tafeleend en Krakeend. De verspreidingskaartjes van Van Eerden (2005) geven aan deze soorten voornamelijk in de kustzone verblijven gedurende de dag en vallen naar verwachting om die reden buiten de cumulatieve effecten van de havenuitbreidingen op het open water.

De toename van het aantal vaartuigen kan derhalve mogelijk alleen een effect hebben op de kwalificerende soorten Aalscholver en Brilduiker, aangezien hun 90 en 95% verspreidingszones op het open water in het westelijk deel van het Markermeer liggen. De Brilduiker is echter een uitgesproken wintergast in het IJsselmeergebied, de soort kan derhalve geen negatieve effecten door cumulatie van extra vaarbewegingen gedurende de zomerperiode ondervinden. Voor de Aalscholver geldt dat de landelijke staat van instandhouding gunstig is. Het seizoensgemiddelde van de soort bevindt zich boven het instandhoudingsdoel. Het is niet te verwachten dat door cumulatieve effecten deze instandhoudingsdoelen significant negatief worden aangetast.

Naast deze kwalitatieve effectbepaling is er ook nog een indirecte methode om aan te tonen dat het cumulatieve effect van genoemde uitbreidingen met de geplande uitbreiding in Uitdam niet leidt tot een substantiële verhoging van de recreatiedruk in dit deel van het Markermeer & IJmeer.

Uit figuur 11 komt naar voren dat toename van het aantal vaartuigen in de afgelopen 10 jaar niet tot een evenredige verhoging van het aantal vaarbewegingen leidt. Sterker, de trend vertoont een dalend verloop. Veranderend recreatiegedrag leidt blijkbaar tot een stabiel en mogelijk verminderd aantal vaarbewegingen.

Geconcludeerd wordt dat significant negatieve effecten door cumulatieve effecten van havenuitbreiding in de omgeving van Uitdam niet te verwachten zijn.

6.4 Beoordeling van effecten op significantie

Op basis van het beoordelingskader van Waardenburg (2007) dient bepaald te worden of het maximale aandeel van verstoorde vogels gedurende het watersportseizoen de significantie grens overschrijden. De significantie grens verschilt per soort (0%, 1% of 2.5%), afhankelijk van staat van instandhouding, het relatief belang internationaal en relatief belang van het Markermeer & IJmeer nationaal. Op basis van het beoordelingskader van Waardenburg is per soort dit criterium vastgesteld (kolom 1, figuur 13).

Soort	Criterium Significantie o.b.v. Waardenburg (2008)	Aandeel verstoord aantal vogels gedurende het Recreatieseizoen (als % van het instandhoudingsdoel)	Is het aandeel verstoorde vogels significant ?
Fuut	1 %	0.1 %	nee
Meerkoet	0 %	0.0 %	nee
Grauwe gans	2.5 %	0.5 %	nee
Brandgans	2.5 %	0.0 %	nee
Smient	2.5 %	0.0 %	nee
Kuifeend	0 %	0.0 %	nee

Tafeleend	0 %	0.0 %	nee
Krakeend	2.5 %	0.0 %	nee
Aalscholver	2.5 %	0.0 %	nee
Brilduiker	2.5 %	0.0 %	nee
Dwergmeeuw	1 %	-	nee
Visdief (br.v.)	0 %	0.0 %	nee
Slobeend	2.5 %	niet aangetroffen	nee
Krooneend	1 %	niet aangetroffen	nee
Topper	0 %	niet aangetroffen	nee
Lepelaar	2.5 %	niet aangetroffen	nee
Nonnetje	0 %	niet aangetroffen	nee
Zwarte stern	0 %	niet aangetroffen	nee
Grote zaagbek	0 %	niet aangetroffen	nee

Figuur 13: Beoordeling van de effecten op significantie op basis van de Waardenburg-norm (2007)

Gedurende het recreatieseizoen wordt 0.1 % van het instandhoudingsdoel van de Fuut, en 0.5 % van het instandhoudingsdoel van de Grauwe gans verstoord.

Geconcludeerd wordt dat op basis van de Waardenburg-norm deze effecten niet significante negatief zijn aangezien de grens voor significant negatieve effecten ligt op respectievelijke 1% en 2.5 % ligt.

6.5 Slotconclusie instandhouding van Natura 2000-waarden Markermeer en IJmeer

Op een gestructureerde wijze is beoordeeld in hoeverre de beoogde planontwikkeling en de daaruit voortvloeiende activiteiten een significant negatief effect op de instandhoudingsdoelen van de N2000 soorten hebben. Kwantitatief geschiedt dit aan de hand van het beoordelingskader van Waardenburg met kwalitatieve ondersteuning van een integraal toetsingskader (factsheet).

Aan de hand van dit beoordelingskader met criteria is in deze Passende beoordeling bepaald of er sprake is van mogelijk significante effecten. In de factsheets is op basis van eigen expertise en feitelijke gegevens omtrent vaargedrag en verspreidingskenmerken van de aangetroffen watervogels (telgegevens van RWS Waterdienst) per soort een conclusie getrokken ten aanzien van de significantie van de effecten. Bij deze kwalitatieve beoordeling is een nuancering in ruimte en tijd aangebracht. Tevens is gekeken naar de trendontwikkeling van de betreffende soort ten opzichte van het instandhoudingsdoel. Voor de verstoringseffecten van de activiteiten vanaf de landzijde zijn de (globale) effecten van de effectenindicator van LNV in de beschouwing meegenomen.

Significante effecten in de vorm van biotoopverlies van de uitbreiding en herinrichting van camping-jachthaven op het Natura-2000 gebied zijn niet te verwachten, gezien het beperkte ruimtebeslag van de uitbreiding ten opzichte van het totale gebied.

Fuut, Meerkoet, Grauwe gans en Kuifeend zijn de enige watervogelsoorten die gedurende het watersportseizoen met enige regelmaat en in aanzienlijke aantallen nabij de jachthaven voorkomen. Significant negatieve effecten (inclusief cumulatie) door de ontwikkeling van de camping-jachthaven Uitdam op de instandhoudingsdoelen van de kwalificerende watervogels in het IJmeer en Markermeer zijn op grond van de gehanteerde criteria in het beoordelingskader van Waardenburg niet te verwachten. Alle kwalificerende watervogels blijven onder de gestelde criteria.

Significant negatieve effecten van de havenuitbreiding op beschermde habitattypen in het IJmeer en Markermeer zijn uitgesloten aangezien nabij de haven geen kranswiervelden voorkomen. Dergelijke effecten op foeragerende Meervleermuizen zijn eveneens

uitgesloten. 's Nachts jagende vleermuizen ondervinden geen hinder van extra vaarbevingen overdag. Door de zich ontwikkelende begroeiing op de strekdam zal het leefgebied voor de Meervleermuis op beperkte schaal verbeteren, enerzijds doordat de begroeiing lichthinder van de zijde van de camping reduceert en anderzijds vanwege de verbetering van het voedselaanbod (meer waterinsecten).

Tijdens de aanleg van de haven kunnen Rivierdonderpadden verstoord worden. Effecten zijn moeilijk in te schatten. Echter significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen zijn uitgesloten, rekening houdend met het werkoppervlak van het plangebied ten opzichte van het gehele Natura-2000 gebied (0,3 %). Na oplevering van de nieuwe haven ontstaat er een groter potentieel leefgebied voor de Rivierdonderpad aangezien het aantal verharde kades en strekdammen zal toenemen (zie ook hoofdstuk 4).

Bronnen

- Altenburg & Wymenga. Vogeffectstudie de Vaart IV. A & W-rapport 620, 2005
- Altenburg & Wymenga. Vogels en fietspaden in de Lepelaarsplassen en de natte Graslanden. A&W-rapport 254, 2000
- Bouwhuis, H. E. Lammens, F van Luijn en Y. Wessels. Voorstel MEP en GEP Markermeer afgestemd op de VHR. Rijkswaterstaat IJsselmeergebied, 2005.
- Bureau Waardenburg, Culemburg. Beoordelingskader significante effecten van plannen en projecten in Natura 2000 gebieden. Rapport 07-214.
- Bureau Waardenburg, 10 juli 2007. Uitbreiding van de recreatievaart in het IJsselmeergebied tot 2030 in relatie tot de aanwijzingen als Natura 2000-gebied.
- Crombaghs, B.H.J.M., Dorenbosch, B.M., R. Gubbels & J. Kranenburg 2007. Nederlandse Rivierdonderpad uit de Habitatrichtlijn bestaat uit twee soorten. De Levende Natuur 108: 248-251.
- DHV. Milieueffectrapport/SMB Bloemendalerpolder/KNSF-terrein. december 2005
- Krijgsveld, K.L., S.M.J. van Lieshout, J. van der Winden & S. Dirksen, 2004. Verstoringgevoeligheid van vogels. Literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie. Rapport 03-187. Bureau Waardenburg, Culemborg / Vogelbescherming Nederland, Zeist.
- Kuijper et al. 2008. Experimental evidence of light disturbance along the commuting routes of pond bats (*Myotis dasycneme*) Lutra 2008 51 (1): 37-49
- Noordhuis en Houwing. Afname van de Driehoeksmossel in het Markermeer, augustus 2003. RIZA rapport 2003-016
- Onderzoek vaargedrag IJsselmeer & Waddenzee, WaterrecreatieAdvies, februari 2003
- Ontwikkeling watersport IJsselmeergebied 2006, WaterrecreatieAdvies, februari 2007
- Platteeuw, M., R. Noordhuis, S. van Rijn en M.R. van Eerden. Trends in ruimte en tijd: watervogels in het IJsselmeer. RIZA werkdocumentnr 2005.129x.
- Provincie Noord-Holland. Rekening houden met Habitatrichtlijnsoorten in Noord-Holland. Januari 2002.
- Provincie Noord-Holland. Natuurdoeltypen in Noord-Holland. De Natuurdoelenkaart met toelichting. 29 augustus 2000, Haarlem.
- SOVON, 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000.
- SOVON, 2005. SOVON nieuws uit de provincie Noord-Holland 2005/2
- RIZA Rapport 2005.014. Ecologie en Ruimte: gebruik door vogels en mensen in de SBZ's IJmeer, Markermeer en IJsselmeer. M.R. van Eerden, S.H.M. van Rijn & M. Roos.
- Roomen *et al* 2005. Trends van vogels in het Nederlandse Natura 2000 Netwerk. SOVON-informatierapport 2005/09. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen
- Schekkerman, H. & A.J. Beintema. Mogelijke gevolgen van de tweede fase van IJburg voor watervogels in de speciale beschermingszone IJmeer.; gepubliceerd: 03 apr 2002
- Soorten van de Habitatrichtlijn, J.A.M.Janssen, J.H.J. Schaminée, KNNV Uitgeverij 2004
- Smits, J.B., J. Postema & H. Hootsen. Monitoring van waterplanten en perifyton in het IJsselmeergebied 2004. IJG-rapport 2005-7.

- Tjeertes, M. Monitoring van waterplanten en perifyton in het IJsselmeergebied in 2006. RDIJ-rapport 2006-8
- Tjeertes, M., & P. Berben. Monitoring van waterplanten en perifyton in het IJsselmeergebied in 2005. RDIJ-rapport 2006-3
- Tauw bv. Toetsing natuurbeschermingswetgeving buitendijkse ontwikkelingen Almere-Haven. aug 2003
- Toekomstvisie IJmeer. Naar een waterpark IJmeer binnen het wetland IJsselmeer. ANWB, Natuurmonumenten et al., december 2005
- Velder van der D., et al. 2005. Robuuste verbinding Noordboog. Verkenning van ecologische knelpunten en mogelijke voor een robuuste verbinding tussen Zwanenwater, Amstelmeer en IJsselmeer. Opdrachtgever: Landschap Noord-Holland.
- Waterrecreatieadvies. Samen meer IJsselmeer. Visie recreatie en natuur. Lelystad december 2000.
- Waterrecreatieadvies. Ontwikkelingen watersport IJsselmeergebied 2006. Lelystad, februari 2007.
- Winter, E & N. Tiën, 2005. Vissen habitatrichtlijn. In. A.J.G. Reeze, A.D. Buijze & W.M. Liefveld (red) Weet wat er leeft langs Rijn en Maas: 137-142 RIZA-rapport 2005.010 RIZA, Lelystad.

Bijlage 1: Natuurwetgeving

Camping-Jachthaven Uitdam grenst aan het Natura 2000-gebied Markermeer en IJmeer. Hieronder volgt een algemene beschrijving van de Natuurwetgeving, gevolgd door betreffende delen van wetgeving.

De Nederlandse natuurwetgeving

De Nederlandse natuurwetgeving valt uiteen in gebiedsbescherming en soortbescherming. De gebiedsbescherming omvat de beschermde natuurmonumenten (aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998) en de Speciale Beschermingszones (SBZ/Natura 2000), aangewezen in het kader van de Vogel- en/of de Habitatrichtlijn. De gebiedsbescherming van N2000 is sinds oktober 2005 volledig geïmplementeerd in de Nederlandse wetgeving in de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbwet'98).

Globaal kan gesteld worden dat de gebiedsbescherming gericht is op de bescherming van de waarden waarvoor een gebied is aangewezen. Deze bescherming is gebiedspecifiek, maar kent wel de zogenaamde externe werking. Dat wil zeggen dat ook handelingen buiten het beschermde gebied niet mogen leiden tot verlies aan kwaliteit in het beschermde gebied.

Een vergelijkbare bescherming kent de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het beschermingsregiem hiervan is opgenomen in de Nota Ruimte (2004). De bescherming van de EHS is niet in wetgeving vastgelegd, maar vindt plaats via het bestemmingsplan. De EHS valt niet onder de Nbwet '98.

De bescherming gaat uit van een 'nee, tenzij'- regime. Het beleid is gericht op het behoud, herstel en de ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden, rekening houdend met de medebelangen die in het gebied aanwezig zijn.

Binnen en in de nabijheid van EHS-gebieden zijn nieuwe plannen, projecten of handelingen niet toegestaan indien deze de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten. Als er echter geen reële alternatieven aanwezig zijn én er is sprake van groot openbaar belang kan het project doorgaan als de schade zo veel mogelijk wordt verzacht en de resterende schade wordt gecompenseerd.

De soortbescherming is opgenomen in de Flora- en faunawet. Deze bescherming geldt overal in Nederland, ook buiten de beschermde gebieden. De soortbescherming kent geen externe werking. Ruimtelijke ontwikkelingen worden getoetst aan de directe invloed op beschermde waarden binnen de grenzen van het projectgebied.

Conform deze wet is de initiatiefnemer bij ruimtelijke ingrepen verplicht op de hoogte te zijn van mogelijke voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Vanuit de kennis dienen plannen en projecten getoetst te worden aan eventuele strijdigheid met de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet.

Natuurbeschermingswet 1998

De nieuwe natuurbeschermingswet heeft een lange voorbereidingstijd gehad. Na veroordeling door het Europese Hof, omdat Nederland de verplichtingen tot implementatie van het toetsingskader in nationale wetgeving niet adequaat had uitgevoerd, is de wet gewijzigd. De gewijzigde wet is sinds per 1 Oktober 2005 geïmplementeerd in de Nederlandse wetgeving. Binnen de nieuwe wet is geregeld dat gebieden slechts één status krijgen. Gebieden die nu speciale beschermingszone zijn en natuurmonument behouden na inwerkingtreding van de wet alleen de N2000 status. Binnen drie jaar na inwerkingtreding van de wet moeten voor deze beschermde gebieden verplicht binnen drie jaar beheersplan-

nen worden opgesteld, waarin wordt aangegeven wat de beoogde resultaten zijn voor behoud en herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde dieren en planten in een gunstige staat van instandhouding in dat gebied, mede in samenhang met het bestaande gebruik in dat gebied. Voor handelingen en projecten in overeenstemming met een goedgekeurd beheersplan geldt geen vergunningplicht meer, onder voorwaarde dat de instandhoudingdoelen niet worden geschaad.

Voor Natura 2000 is een afwegingenkader opgesteld om handelingen en projecten aan te toetsen die schade kunnen doen aan de soorten die in de aangewezen N2000-gebieden beschermd moeten worden. Dit afwegingenkader is bekend als de Habitattoets. Het afwegingenkader gaat uit van het voorzorgprincipe, het zogenaamde nee-tenzij beginsel.

De Habitattoets vergt van initiatiefnemers dat zij zich vooraf verzekeren dat projecten of handelingen geen significante schade kunnen toebrengen aan de instandhoudingsdoelstellingen van N2000. Dit geldt zowel voor plannen en projecten binnen de grenzen van N2000-gebieden als daarbuiten. De richtlijnbeoordelingen kennen dus externe werking. In de oriëntatiefase/vooroverleg moet beoordeeld worden of van een project negatieve effecten te verwachten zijn. Als met zekerheid is vast te stellen dat geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen op zullen treden, is voor de uitvoering van de plannen geen vergunning nodig. Indien die zekerheid op voorhand niet verkregen kan worden, zal een toets uitgevoerd moeten worden om de omvang van de negatieve effecten te bepalen. Indien blijkt dat er geen kans op significante negatieve effecten aanwezig is, kan volstaan worden met een verslechterings- en verstoringstoets. Hierbij hoeven alleen de effecten van de voorgenomen plannen meegewogen te worden. Als geen of aanvaardbare verslechtering of verstoring optreedt kan een vergunning verleend worden. Als het niet uit te sluiten is dat er een kans op significant negatieve effecten aanwezig is, moet een passende beoordeling uitgevoerd worden.

Een passende beoordeling is er op gericht om, op basis van de beste wetenschappelijke kennis ter zake en met benoeming van lacunes in kennis, alle aspecten van het project of een andere handeling- die op zichzelf of in combinatie met andere activiteiten of plannen- de instandhoudingsdoelstellingen in gevaar kunnen brengen, te inventariseren.

Blijkt uit een passende beoordeling dat de zekerheid van afwezigheid van significant negatieve gevolgen niet kan worden verkregen, dan resulteert het nee-tenzij in passende maatregelen, wat kan inhouden dat toestemming aan het plan wordt onthouden. Slechts indien met het plan een dwingende reden van groot openbaar belang is gemoeid, bij gebrek aan alternatieven voor de doelen van het plan en na compensatie van de natuurwaarden die verloren gaan, geven overheden toestemming. En dan nog nadat de Europese Commissie is geconsulteerd. De compensatie dient voorafgaand aan het initiatief plaats te vinden en in omvang en kwaliteit zodanig dat de samenhang in Natura 2000 gewaarborgd blijft.

Deze bureaustudie omvat een passende beoordeling om vast te stellen of als gevolg van de voorgenomen plannen significant negatieve effecten mogelijk kunnen optreden.

Flora- en faunawet

Onder de werking van de Flora- en faunawet vallen circa 1.000 dier- en plantensoorten. Alle inheemse zoogdieren (m.u.v. de huismuis en zwarte en bruine rat), vogels, amfibieën en reptielen zijn beschermd. Tevens hebben een aantal soorten planten, vissen, insecten en ongewervelden een beschermde status. Voor de in het wild voorkomende planten en dieren geldt daarnaast de algemene zorgplicht (art. 2).

Volgens de Flora- en faunawet mogen beschermde dier- en plantensoorten niet worden verwond, gevangen, opzettelijk worden verontrust of gedood. Voortplanting- vaste rust- of verblijfplaatsen mogen niet worden beschadigd, vernield of verstoord. Beschermde planten mogen op geen enkele wijze van hun groeiplaats worden verwijderd of vernield. De verbodsbepalingen van de wet staan genoemd in onderstaand kader.

<u>Verboden handelingen met betrekking tot beschermde planten:</u>	
Artikel 8:	Het plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen, beschadigen, ontwortelen of om een andere manier van de groeiplaats verwijderen van planten
Artikel 13:	Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van planten
<u>Verboden handelingen met betrekking tot beschermde dieren:</u>	
Artikel 9:	Het doden, verwonden, vangen of bemachtigen van dieren. Het met het oog op bovenstaande doelen opsporen van dieren.
Artikel 10:	Het opzettelijk verontrusten van dieren
Artikel 11:	Het beschadigen, vernielen, uithalen wegnemen, verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren.
Artikel 13:	Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van dieren

De werkingssfeer van de Flora- en faunawet is niet beperkt tot of gerelateerd aan speciaal aangewezen gebieden, maar geeft soorten overal in Nederland bescherming.

In artikel 75 van de Flora- en faunawet worden de ontheffingsmogelijkheden weergegeven. Op 23 februari 2005 is de Algemene Maatregel van Bestuur m.b.t. artikel 75 van de Flora- en faunawet¹ in werking getreden. Middels deze AMvB wordt onder bepaalde voorwaarden een algemene vrijstelling geregeld van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet. Deze vrijstelling geldt voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig gebruik en bestendig beheer en onderhoud en voor bepaalde (algemeen voorkomende) soorten. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af het de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied. In de AMvB worden hiertoe verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime AMvB:
Voor deze soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een algehele vrijstelling van de ontheffingsplicht. Voor deze soorten is derhalve geen ontheffing nodig. Wel geldt ten aanzien van deze soorten de zorgplicht, die eveneens van de Flora- en faunawet uitgaat. Soorten die vallen onder de vrijstelling betreffen onder andere algemene zoogdiersoorten, zoals algemeen voorkomende muizen- en spitsmuizen, de Egel, Konijn en Mol, Ree en Vos; algemene amfibieënsoorten, waaronder de Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander en plantensoorten als Grasklokje, Brede wespenorchis en Gewone dotterbloem.
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime AMvB:
Voor soorten van tabel 2 van de AMvB is bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, indien gewerkt wordt volgens een door het Ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. Ontbreekt zo'n gedragscode, dan dient ontheffing aangevraagd te worden, welke wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'(lichte toets). Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 2 de algemene zorgplicht.

---

1. Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijzigingen van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen.

- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime AMvB.

Voor soorten van tabel 3 geldt het zwaarste beschermingsregime en is bij ruimtelijke ontwikkelingen geen vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, ook niet met een gedragscode. Voor deze soorten dient een ontheffing aangevraagd te worden, welke aan drie criteria wordt getoetst (zware toets): er is sprake van een in of bij wet genoemd belang, er is geen alternatief en 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'. Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 3 de algemene zorgplicht. Tot dit beschermingsregime horen o.a. alle vleermuissoorten, de Das, verschillende amfibieënsoorten waaronder Rugstreppad en Kamsalamander en vissoorten waaronder Grote modderkruiper

- Vogels

Vogels zijn opgenomen in tabel 2 van de Flora en faunawet. Alle vogels zijn in Nederland gelijk beschermd. T.a.v. vogels geldt, dat werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord verboden zijn.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen geldt een vrijstelling wanneer gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Ontbreekt zo'n gedragscode dan dient formeel een ontheffing te worden aangevraagd, waarbij getoetst wordt volgens het zwaarste beschermingsregime van tabel 3 soorten. Voor broedvogels wordt in principe echter geen ontheffing verleend, omdat negatieve effecten eenvoudig zijn te voorkomen door buiten het broedseizoen te werken. Dit mede in het kader van de algemene zorgplicht die ook voor vogels geldt.

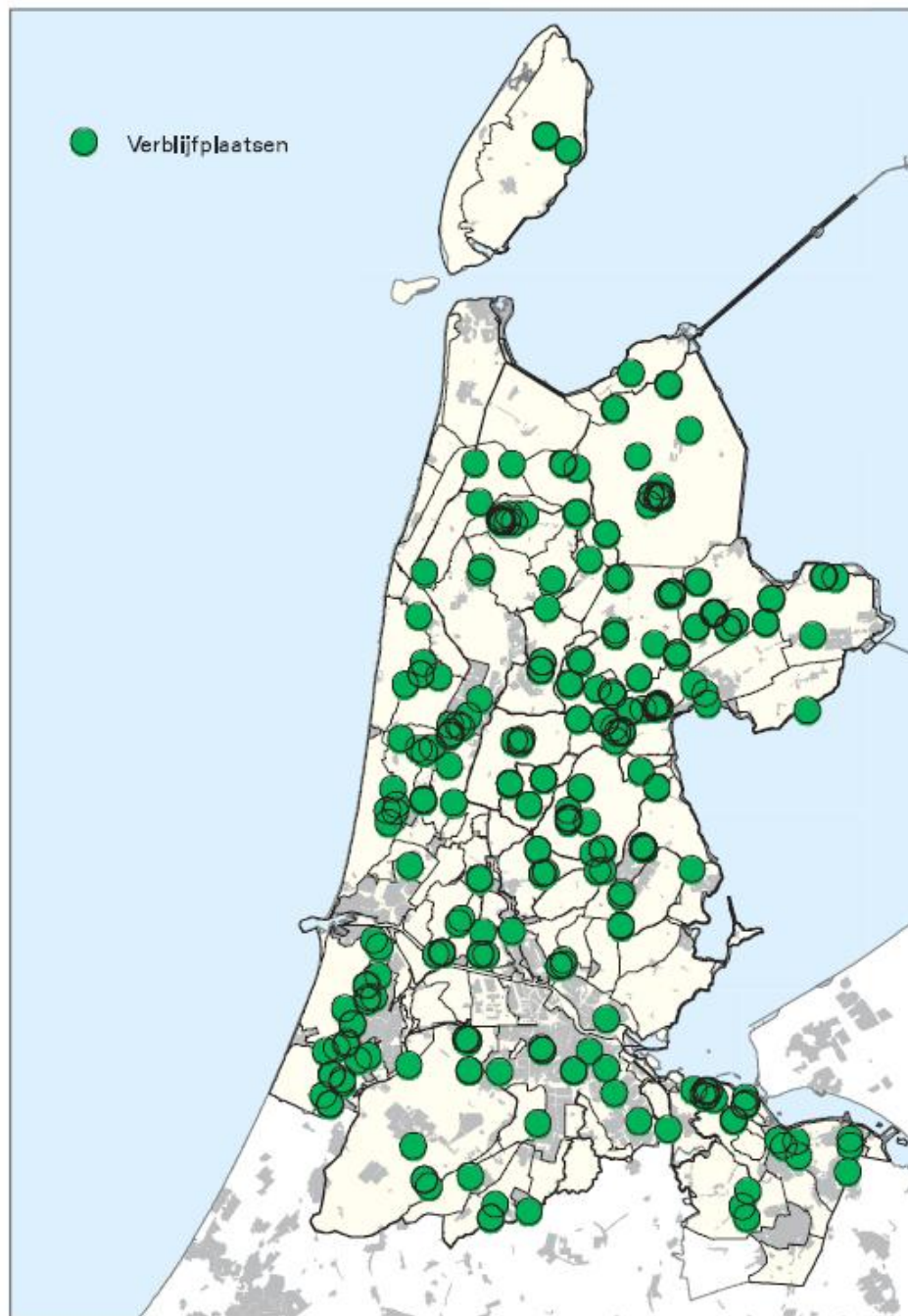
Bijlage 2: RIZA monitoringsgegevens teltraject 117, 2001-05.

Bijlage 3: Factsheets kwalificerende vogels

1. Fuut
2. Kuifeend
3. Meerkoet
4. Brandgans
5. Grauwe gans
6. Smient
7. Visdief
8. Aalscholver
9. Dwergmeeuw
10. Tafeleend
11. Brilduiker
12. Krakeend

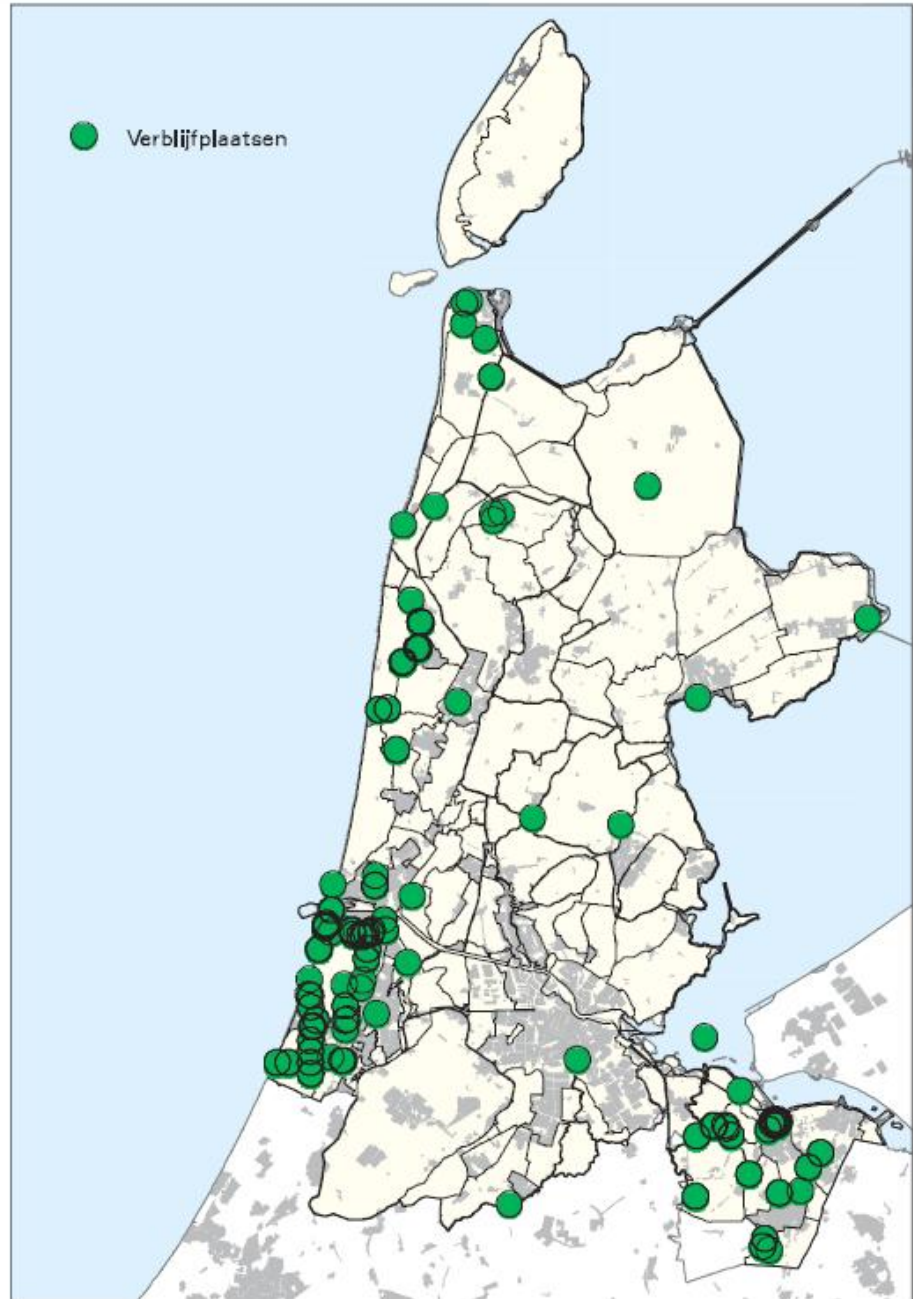
Bijlage 4: Zomer- en winterverblijven vleermuizen

Bron : NOZOS & Prov. NH (1986-2000)

Aan deze kaart kunnen geen rechten worden ontleend

Zomerverblijven vleermuizen binnen de provincie Noord-Holland.

Bron : NOZOS & Prov. NH (1986-2000)

Aan deze kaart kunnen geen rechten worden ontleend

Winterverblijfplaatsen vleermuizen binnen de provincie Noord-Holland.